

Державний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Сучасні підходи до управління капіталом корпорації

За матеріалами ТОВ «ФОКУС МЕДІА», м. Переяслав

Студента 2 курсу 5 м групи,
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа, страхування»,
освітня програма «Корпоративні
фінанси»
денної форми навчання

Мельника
Михайла
Анатолійовича

Науковий керівник –
канд. екон. наук, доцент

Ситник Ганна
Вікторівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, доцент

Ситник Ганна
Вікторівна

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА(КОРПОРАЦІЇ)	5
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ФОКУС МЕДІА»	16
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства (корпорації)	16
2.2. Аналіз складу та динаміки структури капіталу підприємства(корпорації)	26
2.3. Ефективність використання капіталу	37
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА(КОРПОРАЦІЇ)	55
3.1. Заходи щодо підвищення ефективності використання капіталу	55
3.2. Оцінка економічної ефективності запропонованих заходів	58
ВИСНОВОК	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76

ВСТУП

У сучасних умовах підприємства перебувають під впливом комплексу факторів, які змушують їх оптимізувати сучасні підходи до управління капіталом корпорації відповідно до сучасних потреб з метою забезпечення високого рівня конкурентоспроможності. Досягнення поставлених завдань передбачає реалізацію комплексних рішень, які базуються на обробці великих масивів інформації, що генерується компаніями-корпораціями.

Розвиток вітчизняного роздрібного продовольчого ринку пояснюється особливостями економічної системи та наявністю великої кількості населення. За цих умов необхідно проводити поглиблені дослідження різноманітних тем підприємницької діяльності як основи сталого розвитку національної економічної системи.

Актуальність даної випускної кваліфікаційної роботи пояснюється необхідністю удосконалення сучасних підходів до управління капіталом корпорації ТОВ «ФОКУС МЕДІА» як гарний приклад середнього бізнесу з хорошими успіхами.

Питанням комплексного аналізу напрямів удосконалення підходів до управління капіталом корпорації присвячені роботи таких науковців, як Аман А., Баженова Є., Бумпус В., Веске М., Зербато Ф., Мохамед Н., Олібоні Б., Тромбетта А., Чіноцці М. та інші.

Метою роботи є аналіз та критична оцінка ефективності використання капіталу в умовах конкретного підприємства, розробка заходів щодо формування його оптимальної структури та підвищення ефективності використання.

Для досягнення поставленої мети вирішено наступні *завдання*:

- провести комплексний аналіз основних наукових підходів до управління капіталом корпорації-підприємства;
- розглянути основні види сучасних підходів до управління капіталом;

- вивчення особливостей реінжинірингу сучасних підходів до управління капіталом;
- дослідити комп'ютерне програмування ТОВ «ФОКУС МЕДІА»;
- проаналізувати маркетингову діяльність ТОВ «ФОКУС МЕДІА»;
- проаналізувати кошук з метою оптимізації діяльності торговельної мережі;
- здійснювати сегментацію користувачів для оптимізації сучасних підходів до управління капіталом;

Об'єктом дослідження бакалаврської роботи є процес управління капіталом корпоративного підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні аспекти та методичні підходи до управління капіталом корпоративного підприємства.

Емпіричною базою дослідження є ТОВ «ФОКУС МЕДІА». Дати коротку економічну характеристику підприємства.

Методи дослідження. При написанні магістерської роботи використовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні методи дослідження, такі як аналіз, синтез, порівняння, групування, аналіз динамічних рядів. Статистичний аналіз використовується для обробки та інтерпретації даних за допомогою статистичних методів. Це включає в себе застосування основних статистичних показників (середнє, медіана, мода), кореляційний аналіз, регресійний аналіз, аналіз змінних тощо. Під час бакалаврської роботи статистичний аналіз був використаний для обґрунтування та підтвердження гіпотез, отриманих в процесі дослідження.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження, що були викладені та отримані під час написання роботи, виявились досить практичними, оскільки були отримані на основі аналізу особливостей управління та контролю за сучасними підходами до управління капіталом корпорації. Розроблені рекомендації та пропозиції щодо забезпечення сучасного підходу до управління капіталом корпорації на основі реалізації проектного підходу у сфері міжнародного співробітництва було представлено

на розгляд керівництву підприємства, де було визнано можливість їх реалізації у практиці.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА(КОРПОРАЦІЇ)

У системі економічних ресурсів суб'єктів господарювання, які визначають їх темп економічного розвитку та потенціал, головна роль належить капіталу.

Вивчення теоретичних основ управління капіталом підприємства слід розпочати з розгляду трактуванні провідних російських економістів змісту капіталу.

Сутність такої фундаментальної економічної категорії як капітал вчені з'ясовують упродовж кількох століть. У перекладі з латинського термін "капітал" означає "основний, головний". Це вихідне узагальнене і абстрактне поняття капіталу з розвитком економічної думки набуло конкретного змісту, що відповідає панівній парадигмі економічного аналізу розвитку суспільства [1].

Однак капітал є не лише ключовою, а й досить складною економічною категорією, у зв'язку з чим він досі не має універсального визначення. В даний час існує різноманіття трактувань даного терміну, що визначається також великою кількістю сутнісних сторін економічної категорії, що розглядається. Далі необхідно розглянути з позиції теорії фінансів та фінансового менеджменту деякі сучасні підходи до визначення сутності капіталу.

Можна відзначити, що в теорії фінансів поширене визначення капіталу як частина фінансових ресурсів. Так, наприклад, академік Г. Б. Поляк бачить наступний взаємозв'язок між капіталом та фінансовими ресурсами: «Значна частина фінансових ресурсів, авансована та що інвестується у виробництво з метою отримання прибутку, є капітал» [6]. Фінансові ресурси, своєю чергою, він визначає як сукупність коштів, що має потенційної можливістю мобілізації та іммобілізації, суворо цільового використання. Також, згідно з Г. Б. Поляком, капітал у загальному вигляді являє собою вартість, що інвестується

у виробництво, з метою отримання прибутку, тобто вартість, що відтворює нову вартість. [5].

І. А. Бланк виділяє дев'ять характеристик капіталу, які визначають його сутність як об'єкт управління. Відповідно, капітал постає як: об'єкт економічного управління, джерело доходу, виробничий ресурс, накопичена цінність, інвестиційний ресурс, об'єкт тимчасової переваги, об'єкт власності та розпорядження, об'єкт купівлі-продажу, носій фактору ризику та ліквідності. [8].

Визначаючи з позиції фінансового управління суб'єктом господарювання об'єкти грошового господарства, представники Скатеринбурзької наукової школи О. Б. Веретенникова, О. Ю. Козак, дають наступне визначення:

«Кошти (фонди) підприємства – це кошти, залучені з ринку грошового капіталу, з бюджету, і навіть створювані самим підприємством, з яких формується майно, необхідне ведення підприємницької діяльності» [22, з. 5]. Вони дійшли висновку, що фінансовим грошовим капіталом є опосередкована відносинами з державою частина грошового капіталу підприємства. Так, до фінансового грошового капіталу відносяться, наприклад, інвестиційний кредит, бюджетні асигнування, податковий кредит, тоді як решта грошового капіталу суб'єкта господарювання буде нефінансовою.

Доктор економічних наук, професор В. В. Ковальов зазначає, що термін «капітал» має неоднозначне трактування як у вітчизняній, так і в зарубіжній науковій літературі. Згідно з В. В. Ковальовим, існує три основні підходи до формулювання сутності тлумачення даної категорії, а саме: економічний, бухгалтерський та обліково-аналітичний.

У рамках першого, економічного підходу реалізується так звана фізична концепція капіталу. У цьому капітал у сенсі сприймається як сукупність ресурсів, які є універсальним джерелом громадських доходів, і поділяється на: особистісний капітал (тобто не відчужується від людини), приватний капітал і капітал громадських спілок (включаючи держава). При цьому останні два види

капіталу поділяються на реальний та фінансовий, де реальний капітал втілюється у матеріально-речових благах як факторах виробництва, а фінансовий – у коштах та цінних паперах.

Другий, бухгалтерський, підхід реалізується насамперед на рівні суб'єкта господарювання. І тут капітал розглядається як інтерес в активах суб'єкта його власників, тобто поняття «капітал» у разі виступає синонімом чистих активів. Його величина є різницею між сумою активів суб'єкта і величиною його зобов'язань.

Третій, обліково-аналітичний, підхід – це комбінація економічного та бухгалтерського підходів, у якому використовуються модифікації фізичної та фінансової концепції капіталу. У рамках цього підходу капітал як сукупність ресурсів характеризується одночасно з двох сторін, а саме: з напрямів його вкладень (капітал не існує як єдина самостійна субстанція і завжди одягається в деяку фізичну форму) і з джерел походження (звідки отриманий і чий він) [10].

У працях В. В. Бочарова термін «капітал» представлений з позиції корпоративних фінансів та позиції фінансового менеджменту. У першому випадку капітал представлений грошовими відносинами, що виникають між корпорацією та іншими суб'єктами господарювання з приводу його формування та використання[16].

Аналіз сучасних підходів до визначення такої економічної категорії, як «капітал», показав, що існують такі його загальні характерні ознаки, як:

капітал є багатством, що використовується для його власного збільшення;

капітал - це головне джерело формування добробуту його власників у поточному та майбутньому періодах;

капітал є джерела коштів корпорації, що приносять дохід, пасив балансу;

динаміка капіталу - важливий вимірник ефективності виробничо-комерційної діяльності корпорації;

капітал є вимірником ринкової вартості підприємства; ціна капіталу показує суму коштів, яку слід віддати залучення певної кількості капіталу.

У рамках цього дослідження під капіталом розумітимемо частину фінансових ресурсів, авансовану та інвестовану у виробничу діяльність підприємства з метою отримання прибутку.

Завдання підвищення ефективності систем управління підприємств визначає пріоритетність проблеми керування їх капіталом. У зв'язку з цим постановка питання про формування відповідного механізму дуже важлива.

Для визначення сутності механізму, що розглядається, необхідно розуміти, що він є самостійним засобом, що підвищує ефективність інвестиційної та фінансової діяльності, а також частиною загальноекономічного механізму підприємств. Отже, його вивчення має бути засноване на використанні системного підходу та змістовному аналізі. Внаслідок реалізації цього механізму має з'явитися можливість прийняття грамотних економічних рішень.

Далі перейдемо до структурно-логічного опису механізму управління капіталом суб'єкта господарювання.

Об'єктом управління називається безпосередньо капітал підприємства, що є із загальноекономічної позиції сукупністю фінансових ресурсів, перетворених у процесі ділового обороту суб'єкта господарювання на матеріальні, нематеріальні та фінансові активи. Як зазначалося раніше, капітал є особливою формою організації фінансових ресурсів і має дві основні характеристики, саме: бере участь у реальному обороті підприємства міста і здатний приносити прибуток. Відповідно до сучасного фінансового менеджменту, здатність приносити прибуток перетворюється на здатність підвищувати вартість підприємства та мінімізувати витрати на залучення фінансових ресурсів.

Суб'єктом управління є фінансово-економічна служба, яка покликана забезпечувати довготривалу та ефективну діяльність організації в динамічно

змінюваному конкурентному зовнішньому середовищі, а також безперервне зростання обсягів його діяльності та ринкової вартості [4].

Цільова функція управління капіталом суб'єкта господарювання знаходиться у безпосередньому взаємозв'язку з цільовою моделлю максимізації його ринкової вартості, яка, у свою чергу, відображає одну з основних концептуальних ідей сучасної парадигми теорії фірми, яка полягає в тому, що першорядною метою функціонування підприємства є максимізація добробуту його власників. Відповідно до моделі максимізації ринкової вартості підприємства, у будь-якій сфері діяльності організації всі управлінські рішення мають бути спрямовані насамперед на максимально можливий приріст реальної ринкової її ціни, тобто забезпечувати безперервне зростання її вартості на ринку.

Необхідно відзначити, що головна мета фінансового менеджменту є максимізацією добробуту власників господарюючого суб'єкта в поточному, а також перспективному періоді, що забезпечується шляхом максимізації його ринкової вартості.

Оскільки управління капіталом підприємства є невід'ємною складовою фінансового менеджменту, воно спрямовано на реалізацію його першорядної мети. Разом з тим управління капіталом суб'єкта господарювання забезпечує цю загальну мету в більш локальному діапазоні, який безпосередньо пов'язаний з фінансовим забезпеченням його майбутнього розвитку. Більш чітко цю мету можна сформулювати в такий спосіб: головна мета управління капіталом виявляється у забезпеченні ефективного фінансування розвитку підприємства, спрямованого зростання його ринкової вартості у майбутньому періоді у всіх напрямках його діяльності.

Управління капіталом – це система принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, які пов'язані з оптимальним його формуванням із різних джерел, а також забезпеченням ефективного його використання в різних видах діяльності суб'єкта господарювання [1].

Управління капіталом організації спрямоване рішення наступних першочергових завдань:

1. Формування достатнього обсягу капіталу, здатного забезпечити необхідні темпи економічного розвитку організації. Реалізація цього завдання полягає у визначенні загальної потреби у капіталі для фінансування необхідних активів, формуванні схем фінансування оборотних і необоротних активів, а також розробці системи заходів щодо залучення різних форм капіталу з джерел, що передбачаються.

2. Оптимізація розподілу сформованого капіталу за видами діяльності та напрямками використання. 3. Забезпечення умов досягнення максимальної прибутковості капіталу за умови передбаченого рівня фінансового ризику. Необхідно відзначити, що на стадії формування капіталу може бути забезпечена його максимальна доходність шляхом мінімізації його середньозваженої вартості, оптимізації співвідношення власного та позикового капіталу, а також залучення його до генеруючих.

Найвищий рівень прибутку формах. Однак, максимізуючи рівень прибутковості капіталу, підприємство тим самим суттєво збільшує рівень фінансових ризиків, пов'язаних із формуванням капіталу, оскільки між цими показниками існує пряма залежність. Тому власникам чи менеджерам організації необхідно встановити прийнятний рівень фінансового ризику.

4. Забезпечення мінімізації фінансового ризику, пов'язаного з використанням капіталу, при передбаченому рівні його прибутковості. Власники або менеджери підприємства можуть забезпечити мінімізацію рівня цього ризику, диверсифікуючи форми капіталу, що залучається, оптимізуючи структуру джерел його формування, уникаючи окремих фінансових ризиків, використовуючи ефективні форми їх зовнішнього та внутрішнього страхування.

5. Забезпечення постійної фінансової рівноваги організації у її розвитку. Ця рівновага полягає у високому рівні платоспроможності та фінансової стійкості організації на всіх етапах її розвитку та досягається шляхом

формування оптимальної структури капіталу та його авансування у високоліквідні активи у необхідних обсягах. Також фінансову рівновагу можна забезпечити шляхом раціоналізації за періодом залучення капіталу його складу, що формується.

6. Забезпечення достатнього рівня фінансового контролю за організацією з боку її засновників. Цей фінансовий контроль забезпечується початковими засновниками підприємства, які мають у руках контрольний пакет акцій. Залучаючи у процесі розвитку підприємства власний капітал із зовнішніх джерел, важливо втратити фінансовий контроль і запобігти поглинання організації сторонніми інвесторами.

7. Забезпечення достатньої фінансової гнучкості організації. Маючи достатній рівень фінансової гнучкості, підприємство здатне швидко формувати необхідний обсяг додаткового капіталу на фінансовому ринку, коли зненацька з'являються високоефективні інвестиційні пропозиції чи нові можливості прискорення економічного зростання. Цю гнучкість можна забезпечити у процесі формування капіталу шляхом оптимізації співвідношення власних та позикових його видів, довгострокових та короткострокових форм його залучення, своєчасних розрахунків із кредиторами та інвесторами, а також зниження рівня фінансових ризиків.

8. Оптимізація обороту капіталу. Менеджери підприємства можуть вирішити це завдання, ефективно керуючи потоками різних форм капіталу в процесі окремих циклів його кругообігу, забезпечуючи синхронність формування окремих видів потоків капіталу, які пов'язані з операційною або інвестиційною діяльністю. Внаслідок такої оптимізації буде досягнуто мінімізації середніх розмірів капіталу, який тимчасово не використовується у рекламній діяльності підприємства та не бере участі у формуванні його доходів.

9. Забезпечення своєчасного реінвестування капіталу [10].

Розглянуті вище завдання управління капіталом підприємства тісно взаємопов'язані. Тому для найефективнішої реалізації головної мети процесу управління капіталом окремі завдання необхідно оптимізувати між собою.

Серед функцій управління більшістю авторів провідна роль приділяється плануванню та аналізу [4].

Склад другої групи функцій обумовлений об'єктом управління. Як об'єкт аналізованої системи управління виступає капітал підприємства та сукупність фінансових відносин між учасниками, що складається в процесі його формування та використання.

Далі перейдемо до розгляду процесу управління капіталом, що базується на певному механізмі. Він, своєю чергою, є системою основних елементів, які регулюють процес розробки та реалізації управлінських рішень у цій галузі. Структуру механізму управління капіталом організації можна наступним чином:

1. Ринковий механізм регулювання, пов'язаної з використанням капіталу діяльності підприємства. Попит та пропозиція на ринку формують рівень цін, визначають норму дохідності капіталу та середньо-ринковий рівень ризику його використання.
2. Державне нормативно-правове регулювання діяльності організації у сфері використання капіталу. Нині система державного регулювання у цій галузі включає: податкове регулювання, регламентування інвестиційної діяльності, регулювання і методів амортизації тощо.
3. Внутрішній механізм регулювання окремих аспектів управління капіталом організації. Цей механізм характеризується сукупністю внутрішніх організаційно-розпорядчих документів підприємства, які регламентують оперативні управлінські рішення.
4. Система конкретних методів та прийомів здійснення управління капіталом підприємства. Прикладом можуть бути такі методи, як: метод техніко-економічних розрахунків, економіко-статистичні методи, балансовий метод, порівняння та інші [7].

Так, ми визначили мету та завдання управління капіталом підприємства, а також розглянули механізм даного управління. Далі перейдемо до вивчення показників ефективності використання капіталу.

Серед теоретичних досліджень, присвячених розробці та структуризації аналізу на рівні суб'єкта господарювання, необхідно виділити роботи іноземних науковців: Джон У. Оукслі, Карл Ліцкі (Carl Lischeski), Барбара Корнгоши (Barbara G. Cornagos), Майкл Дж. Вітті (Michael J. Whitty), Ельмар Пріз (Elmar H. Pries) та вітчизняних науковців у галузі господарювання: Віктор Пінзенник, Ольга Балабанова, яка спеціалізується на проблемах підприємництва та інноваційного розвитку, та багато інших.

Аналіз використання капіталу підприємства можна розглядати як один із розділів фінансового аналізу, покликаною забезпечити прийняття управлінських рішень за такими напрямками діяльності суб'єкта господарювання, як:

інвестиційна діяльність (чи правильної стратегії розвитку дотримується організація, чи приділяє вона належну увагу розширенню сфер діяльності та пошуку резервів отримання додаткових доходів, чи слід їй змінити структуру оборотних активів, яким має бути запас тих чи інших видів оборотних коштів та інше);

визначення платоспроможності та ліквідності організації (яке становище з платоспроможністю та ліквідністю, чи забезпечується ритмічність виробничого процесу оборотними засобами, чи є оптимальною політика організації щодо своїх дебіторів та кредиторів);

пошук та оптимізація джерел фінансування (чи можна вважати оптимальною структуру джерел фінансування, і чи здатна організація підтримувати сформовану структуру пасивів) [9].

Слід зазначити, що, попри велику кількість досліджень, присвячених капіталу підприємства, нині немає єдиної методики аналізу його використання. У зв'язку з цим на підставі методики та прийомів фінансового аналізу А. Д. Шеремета, В. В Ковальова, Н. Н. Селезньової, І. А. Бланка, Г. В.

Савицької виділимо п'ять головних етапів аналізу використання капіталу, а саме:

аналіз динаміки структури капіталу;
оцінка величини власних оборотних засобів та ліквідності балансу;
розрахунок та аналіз показників фінансової стійкості підприємства;
розрахунок та аналіз показників оборотності капіталу; розрахунок та оцінка ефективності використання капіталу.

У процесі виконання першої стадії аналізується структура капіталу, що є співвідношенням власних і позикових фінансових коштів, що використовуються підприємством у фінансовій діяльності. Важливо відзначити факт впливу структури капіталу на багато аспектів діяльності суб'єкта господарювання: на його операційну, фінансову та інвестиційну діяльність, а також на її кінцеві результати. Так, на даному етапі виявляється тенденція динаміки обсягу та складу власного та позикового капіталу у звітному та попередніх періодах, а також їх вплив на фінансову стійкість та ефективність використання капіталу. Також аналізується динаміка частки основних видів основних та оборотних засобів у загальній їх сумі, розраховуються темпи приросту величини основних та оборотних активів [4].

З другого краю етапі аналізу підлягають розрахунку фінансові коефіцієнти ліквідності. Отримані цьому етапі результати аналізу можна використовувати з метою комплексної оцінки ліквідності балансу підприємства.

На третьому етапі розраховуються та аналізуються показники фінансової стійкості, що характеризують стан та структуру активів організації та забезпеченість їх джерелами покриття та відображають здатність господарюючого суб'єкта погашати довгострокову заборгованість. Вивчається динаміка коефіцієнтів забезпеченості власними обіговими коштами, забезпеченості запасів власними обіговими коштами та маневреності. Завданням цього аналізу є оцінка ступеня незалежності від позикових джерел фінансування [7].

На четвертій стадії аналізу необхідно вивчити оборотність окремих видів оборотних активів та загальної їх суми, а також оборотність власного капіталу та кредиторської заборгованості. При проведенні аналізу використовуються такі показники, як коефіцієнт оборотності та період обороту у днях.

На п'ятому етапі аналізу визначається рентабельність продажів, рентабельність власного капіталу, рентабельність позикового капіталу, рентабельність поточних активів, рентабельність необоротних активів та досліджуються визначальні її фактори.

Операційний цикл характеризує загальний час, протягом якого фінансові ресурси омертвлені в запасах та дебіторській заборгованості. Фінансовий цикл, або цикл обігу готівки, є час, протягом якого кошти абстрактні з обороту. Скорочення операційного та фінансового циклу в динаміці розглядається як позитивна тенденція [9].

Так, можна відзначити, що оцінка ефективності використання капіталу необхідна для ухвалення управлінських рішень, спрямованих на зростання прибутковості, виявлення причин збитковості, а також забезпечення стабільного фінансового стану. Від рівня якості проведення цієї оцінки залежить ефективність прийняття управлінських рішень, пов'язаних із подальшим використанням власного та позикового капіталу. Періодичність проведення цієї оцінки залежить від вимог топ-менеджменту, а також від можливостей організації збору даних для управлінської звітності.

Отже, результати оцінки ефективності використання капіталу підприємства є основою розробки заходів, вкладених у підвищення ефективності управління капіталом, раціональніше розподіл доходів, що у цілому сприяє підвищенню ринкової вартості підприємства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

2.1. Динаміка складу та структури капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

Найменування	2020, млн. грн	2021 рік, млн.грн	2022, млн. грн.
Власний капітал	460, 226 970	487, 377 908	509, 489 032
Довгостроковий позиковий капітал	2, 431 680	2, 809 674	4, 909 301
Короткостроковий позиковий капітал	1, 560 387	3, 452 087	4, 607 043
Пасивний капітал	0, 894 063	2, 608 373	3, 560 662

Для проведення комплексного дослідження фінансового становища підприємства проаналізувати структуру капіталу підприємства у поступовій динаміці. У табл. 2.2. представлено динаміку структури капіталу підприємства ТОВ «ФОКУС МЕДІА»:

Таблиця 2.2 - Динаміку структури капіталу підприємства ТОВ
«ФОКУС МЕДІА»

Разом по Розділу V	27879	23535	14993	5,84	4,85	3,31	-8542	-4344	-1,54	-0,98	-36,30	-15,58
БАЛАНС	47775 7	48519 3	45249 7	100	100	100	-32696	7435	0	0	-6,74	1,56

Джерело: Створено на основі[15]

З аналізу динаміки структури капіталу за три роки можна зробити такі висновки:

- за даними на 2022 рік, власний капітал підприємства становить 68% від суми капіталу, на частку позикового капіталу припадає 32%, з яких 28,69% складають довгострокові зобов'язання, ще 3,31% – короткострокові.

- у 2022 році усі складові власного капіталу зросли, відповідно, збільшилась сума власного капіталу підприємства;

- істотно знизилася сума довгострокових зобов'язань підприємства, переважно рахунок зниження позикових коштів; що свідчить, що підприємство активно розплачується з існуючими довгостроковими позиками;

- також знизилася сума короткострокових зобов'язань, в основному через зменшення суми короткострокової кредиторської заборгованості, що говорить про те, що підприємство активно розплачується з існуючими довгостроковими позиками та короткостроковою кредиторською заборгованістю.

Оцінюючи фінансового становища підприємства, важливим етапом є аналіз структури капіталу за джерелами його залучення. Структура капіталу компанії дозволяє встановити витрати, які несе компанія під час використання різних джерел із різними умовами: термінами, вартістю та іншими. Основу сучасного аналізу структури корпоративного капіталу становить модель WACC (Weight average cost of capital), яку було запропоновано Вперше показник WACC був введений у науково-практичне застосування Ф. Модільяні та М. Міллером у 1958 р.

WACC – це середньозважена вартість капіталу, показник використовується при оцінці необхідності інвестування у різні цінні папери,

проекти та дисконтування очікуваних доходів від інвестицій та вимірювання вартості капіталу компанії. Середньозважена вартість капіталу (WACC) розраховується за формулами 2.1 або 2.2:

$$WACC = wd \times kd + wp \times kp + wos \times kos, \quad (2.1)$$

Або

$$WACC = Ks \times Ws + Kd \times Wd \times (1 - T), \quad (2.2)$$

Де Ks - Вартість власного капіталу (%);

Ws - Частка власного капіталу ($y\%$) (за балансом);

Kd - Вартість позикового капіталу (%);

Wd - Частка позикового капіталу ($y\%$) (за балансом);

T – Ставка прибуток (в %).

Вартість власного капіталу (Ks) розраховується за методом CAPM, формула 2.3:

$$Ks = R + b * (Rm - R), \quad (2.3)$$

Де R – без ризикова ставка доходності (наприклад, ставка за депозитами) (%);

Rm - середня доходність акцій на фондовому ринку (%);

$(Rm - Rf)$ – премія за ризик вкладення акції (у низці навчальних посібників премія за ринковий ризик приймається рівною 5%);

b - коефіцієнт "бета", вимірювальний рівень ризиків, вносить корективи та поправки.

У табл. 2.5 подано розрахунки вартості власного капіталу підприємства:

Таблиця 2.5 - Розрахунок вартості власного капіталу підприємства

Без ризикова ставка	Середня прибутковість акцій на фондовому ринку, %	Коефіцієнт "бета"	Ks,%
прибутковості, %			
7,59	5	0,406582	9,62

Джерело: Створено на основі[16]

Виходячи з розрахованих даних, середньозважена вартість власного капіталу підприємства за моделлю WACC:

$$WACC \text{ власного капіталу} = 9,62 * 0,68 = 6,54$$

Вартість позикового капіталу (Kd) розраховується за формулою 2.4:

$$Kd = r * (1 - T), \quad (2.4)$$

Де r - річна відсоткова ставка за користування позиковим капіталом T - ставка податку на прибуток.

У таблиці представлені розрахунки середньозваженої вартості позикового капіталу підприємства за моделлю WACC.

Таблиця 2.6 - Розрахунок середньозваженої вартості позикового капіталу за моделлю WACC

Сума позики, тис.грн.	Ставка за позиною, %	Частка в капіталі	Вартість джерела по WACC	Сума позики, тис.грн	Ставка за позиною, %	Частка в капіталі	Вартість джерела по WACC
10326222	3,84	0,22821	0,87630813	437589	3,84	0,00097	0,00371348
1			8				6
2 103 966	5,25	0,00465	0,024410809	9512	5,25	0,00002	0,000110361
1 507 000	0,01	0,00333	0,00003330	13	0,01	0,00000	0,000000003
468 403	8,76	0,00104	0,009067925	3486	8,76	0,00001	0,000067486
1 131 325	12,06	0,00250	0,030152189	11588	12,06	0,00003	0,000308845
3 989 138	8,21	0,00882	0,072377966	23448	8,21	0,00005	0,000425435
1 774 075	7,91	0,00392	0,031012203	11875	7,91	0,00003	0,000207584
			1,043362535				0,004833197

Джерело: Створено на основі[16]

WACC позикового капіталу = $(1,043 + 0,005) * (1-0,2) = 0,838\%$.

Середньозважена вартість позикового капіталу підприємства становить 0,838%. Виходячи з розрахованого показника можна зробити висновок, що компанія для фінансування діяльності залучає позикові кошти на дуже вигідних умовах.

Середньозважена вартість капіталу (WACC) компанії "ФОКУС МЕДІА" складає: $WACC = 6,54 + 0,838 = 7,378\%$.

Виходячи з розрахованого результату, можна дійти невтішного висновку, що середньозважена вартість капіталу підприємства набагато нижче середньо-ринкових значень, що говорить про доцільне використання власних і позикових коштів.

ТОВ «ФОКУС МЕДІА» на підставі показників бухгалтерського балансу за 2020, 2021 та 2022 роки. Відомості, наведені в пасиві балансу, дозволяють визначити, які зміни відбулися у структурі власного та позикового капіталу, скільки залучено в обіг підприємства довгострокових та короткострокових позикових коштів, тобто пасив показує, звідки взяли кошти, кому зобов'язане за них підприємство.

Для визначення частки кожного чинника джерела фінансування підприємства, проведемо аналіз його структури пасиву. Для цього скористаємося розділами III «Капітал та резерви», IV «Довгострокові зобов'язання» та V «Короткострокові зобов'язання» бухгалтерського балансу.

Таблиця 2.7 - Аналіз динаміки та структури джерел фінансування ТОВ «ФОКУС МЕДІА» за 2020 - 2022 роки

Вид джерела фінансування	2020 рік		2021		2022 рік		Абсолютне відхилення 2022 від 2020	Темп приросту 2022 до 2020, %
	Тис. грн.	У д. вага, %	Тис. грн.	У д. вага, %	Тис. грн.	У д. вага, %		
Власний капітал	61972	79	66403	79	62835	78	863	1
Довгострокові зобов'язання	507	1	336	0	300	0	-207	-41
Короткострокові зобов'язання	15340	20	17609	21	17544	22	2204	14
РАЗОМ	77819	100	84348	100	80679	100	2860	4

Джерело: Створено на основі[18]

Відповідно до таблиці 2.7, частка власного капіталу підприємства дуже велика. Вона трохи виросла, на 863 тис. гривень, у 2022 році по відношенню до 2020 року. Такий стан підприємства говорить про його фінансову стійкість, тобто незалежність від кредиторів. Частка всіх короткострокових зобов'язань підприємства, що аналізується, збільшилася і в 2022 році склала 22% від загальної структури пасиву. Це пов'язано із зменшенням частки довгострокових зобов'язань. Їхній спад у балансі вказує на ослаблення інвестиційної політики підприємства.

Далі проведемо горизонтальний і вертикальний аналіз зміни власного капіталу підприємства (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 - Динаміка структури власного капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА» з 2020 по 2022 рік

Показник	2020 рік		2021		2022 рік		Абсолютне відхилення 2022 від 2020	Темп приросту 2022 до 2020, %
	Тис. грн.	У д. вага, %	Тис. грн.	У д. вага, %	Тис. грн.	У д. вага, %		
Статутний капітал	26336	42	26336	40	26336	42	-	-
Переоцінка необоротних активів	2936	5	2820	4	2701	4	-235	-8
Додатковий капітал	-	-	-	-	-	-	-	-
Резервний капітал	1987	3	2191	3	2498	4	511	26
Не розподілені прибутки	30713	50	35056	53	31300	50	587	2
Власний капітал	61972	100	66403	100	62835	100	863	1

Джерело: Створено на основі[18]

З табл. 2.8 видно, що власний капітал до 2022 року збільшився на 863 тис. гривень, чи 1%, щодо 2020 року. Проте найбільше його значення спостерігалось у 2021 році. До 2022 року підприємство має збільшення резервного капіталу щодо 2020 року на 511 тис. гривень, тобто на 26%. Нерозподілений прибуток змінився незначно, проте його найбільше значення відповідає 2021 році.

Також необхідно проаналізувати позиковий капітал, величина якого відбивається у пасиві балансу (табл. 2.9).

На зниження витрат підприємства можуть вплинути такі фактори, як: досягнення відповідного рівня продуктивності праці;

- забезпечення відповідної оборотності коштів та насамперед оборотних коштів та їх джерел;
- оптимізація змінних витрат підприємства;
- оптимізація постійних витрат, тобто загальновиробничих, загальногосподарських та комерційних витрат;
- оптимізація структури капіталу підприємства, власних і позикових коштів;
- використання управлінського обліку, вдосконалення бюджетування;

– усунення всіляких втрат та непродуктивних витрат та інші.

Таблиця 2.11 – Прогнозна бухгалтерська (фінансова) звітність

Показник	Поточний рік	Прогноз
1. Бухгалтерський баланс		
АКТИВ		
Основні засоби	9468	9468
Інші необоротні активи	1632	2040
Запаси	6525	8156
Дебіторська заборгованість	61618	70861
Кошти та грошові кошти еквіваленти	1436	1795
Разом	80679	92320
ПАСИВ		
Статутний капітал	26336	26336
Переоцінка поза-обігових активів	2701	2701
Резервний капітал	2498	3123
Нерозподілений прибуток	31300	33336
Довгострокові позикові кошти	-	-
Короткострокові позикові кошти	-	-
Кредиторська заборгованість	16649	20811
Інші пасиви	1195	1494
Разом	80679	87801
Потреба у зовнішньому фінансуванні	-	4519
2. Звіт про фінансові результати		
Виторг	102171	127714
Собівартість продажів	(110614)	(121675)
Комерційні витрати	(970)	(485)
Управлінські витрати	-	-
Прибуток (збиток) від продажу	(9413)	5554
інші доходи	4292	5365
Інші витрати	(6699)	(8374)
Прибуток (збиток) до оподаткування	(16112)	2545
Поточний податок на прибуток	-	509
Чистий прибуток	(16112)	2036

Джерело: Створено на основі[43]

Завдяки запропонованим заходам щодо зменшення дебіторської заборгованості вдасться знизити її приріст до 15% замість 25%. За умови реалізації практично описаних раніше заходів щодо зниження витрат підприємству вдасться знизити собівартість і вона зростатиме меншими темпами, ніж виручка, тобто на 10% замість 25%. Також відбудеться зниження комерційних витрат на 50% за рахунок їх детального аналізу, коригування та

постійного контролю. Інші витрати збільшаться пропорційно до виручки, оскільки будуть потрібні додаткові витрати на дослідження кон'юнктури ринку, збір інформації, безпосередньо пов'язаної з виробництвом і реалізацією товарів, робіт і послуг; також витрати, пов'язані із впровадженням технологій виробництва, а також методів організації виробництва та управління; внески щодо обов'язкового соціального страхування від нещасних випадків на виробництві; витрати на забезпечення нормальних умов праці та заходів з техніки безпеки та інші.

У процесі аналізу було виявлено значне перевищення фактичної величини чистого оборотного капіталу, що дорівнює 52 035 тис. грн. у 2022 році, над розрахованою величиною достатнього чистого оборотного капіталу, що дорівнює 4502 тис. грн.

Організація має можливість без шкоди для незалежності свого фінансового стану залучити короткострокові позикові кошти, які дозволять наростити темпи розвитку, підвищити ефективність діяльності. Однак необхідно перевірити економічну доцільність залучення позикових коштів і те, чи не переважить сума процентних платежів за кредитом, що залучається, можливу вигоду від використання цих коштів.

Таким чином, для ТОВ «ФОКУС МЕДІА» диференціал фінансового важеля у плановому періоді матиме позитивне значення, якщо ставка позичкового відсотка буде меншою за 2,76%. Так, підприємство може взяти короткостроковий кредит на один календарний місяць за ставкою до 33% річних, яка розраховується за формулою простого відсотка. Це означає, що позикові кошти, взяті за цією вартістю, даватиме зростання рентабельності власного капіталу. Наприклад, для кредиту під 15% річних ефект фінансового важеля дорівнюватиме:

Прогнозна бухгалтерська (фінансова) звітність необхідна для розрахунку та аналізу очікуваних значень фінансових показників та оцінки майбутнього фінансового стану підприємства в цілому.

Розглянемо, як проведені заходи вплинули на структуру активів

підприємства, тобто розміщення капіталу, що є у його розпорядженні (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 - Аналіз динаміки та структури активів ТОВ «ФОКУС МЕДІА» після запропонованих заходів

Вид активів	Поточний рік		Прогноз		Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
	Тис. грн.	У д. вага, %	Тис. грн.	У д. вага, %		
Необоротні активи	11100	14	11508	12	408	4
Оборотні активи	69579	86	80812	88	11233	16
РАЗОМ	80679	100	92320	100	11641	14

Джерело: Створено на основі[44]

З наведеної таблиці видно, що у з проведеними заходами структура активів підприємства дещо змінилася. Змінилася органічна будова капіталу: у 2022 році ставлення основного капіталу до оборотного становило 0,16, а в плановому році становитиме 0,14, що сприятиме прискоренню оборотності необоротних активів. Результатом цього є умовне вивільнення коштів у найбільш мобільних формах.

Запропоновані заходи вплинуть і на структуру джерел фінансування підприємства (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 - Аналіз динаміки та структури джерел фінансування ТОВ «ФОКУС МЕДІА» після запропонованих заходів

Види активів	Поточний рік		Прогноз		Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
	Тис. грн.	У д. вага, %	Тис. грн.	У д. вага, %		
Власний капітал	62835	78	65496	71	2661	4
Позиковий капітал	14844	22	26824	29	11980	81
РАЗОМ	80679	100	92320	100	11641	14

Джерело: Створено на основі[46]

Відповідно до таблиці 3.6 частка власного капіталу підприємства зменшилася з 78% до 71%. Це говорить про те, що підприємство залишається фінансово стійким, тобто незалежним від кредиторів, причому власний капітал використовується більш ефективно.

Рисунок 3.1 – Структура пасивів підприємства після запропонованих заходів

Джерело: Створено на основі[47]

У межах аналізу фінансової стійкості організації необхідно також розрахувати такі показники, як коефіцієнт концентрації власного капіталу, коефіцієнт концентрації позикового капіталу, і навіть коефіцієнт співвідношення позикових і власні кошти (табл. 3.4).

Таблиця 2.9 - Динаміка структури позикового капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА» з 2020 по 2022 рік

Показник	2020 рік		2021		2022 рік		Абсолютне відхилення 2022 від 2020	Темп приросту 2022 до 2020, %
	Тис. грн.	У д. вага, %	Тис. грн.	У д. вага, %	Тис. грн.	У д. вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Довгострокові зобов'язання	507	3	336	2	300	2	-207	-41
Позикові засоби	-	-	-	-	-	-	-	-
Відстрочені податкові зобов'язання	507	3	336	2	300	2	-207	-41
2. Короткострокові зобов'язання	15340	97	17609	98	17544	98	2204	14
Позикові засоби	2150	14	-	-	-	-	-2150	-
Кредиторська заборгованість	13190	83	17609	98	16649	93	3460	26
Оціночні зобов'язання	-	-	-	-	895	5	895	-
Позиковий капітал	15847	100	17945	100	17844	100	1997	13

Джерело: Створено на основі [20]

З табл. 2.9 видно, що відбувається зростання позикового капіталу. Причому довгострокові зобов'язання, подані відкладеними податковими зобов'язаннями, мають негативну динаміку та зменшуються на 207 тис. гривень, або на 41% у 2022 році до 2020 року. Ця ситуація суперечлива. З одного боку, підприємство не обтяжує себе зобов'язанням сплатити податок у майбутньому, з іншого боку, у нього зменшився шанс збільшити свій бізнес, а отже, й прибуток.

Короткострокові зобов'язання, навпаки, мають позитивну динаміку з 2020 до 2022 року і збільшилися на 2204 тис. гривень, чи 14%. Слід зазначити, що зменшення темпу приросту довгострокових зобов'язань при одночасному

збільшенні темпу приросту короткострокових зобов'язань валяється негативним чинником, оскільки переважання короткострокових зобов'язань підприємства знижує його фінансову стійкість і платоспроможність.

Щодо кредиторської заборгованості, то вона збільшилася на 3460 тис. гривень, або 26%, у 2022 році щодо 2020 року. Її підвищення є негативним чинником. Підприємству необхідно розробити ефективну податкову політику, оскільки керівник несе матеріальну відповідальність перед податковими органами за своєчасність сплати всіх податків.

Наступним кроком дослідження є аналіз розміщення капіталу підприємства. Для цього скористаємося розділами I «Необоротні активи» та II «Оборотні активи» бухгалтерського балансу, актив якого містить відомості про розміщення капіталу, що є у розпорядженні організації. У цьому кожному виду розміщеного капіталу відповідає окрема стаття балансу.

Таблиця 2.10 - Аналіз динаміки та структури активів ТОВ «ФОКУС МЕДІА» за 2020 - 2022 роки

Вид активів	2020 рік		2021		2022 рік		Абсолютне відхилення 2022 від 2020	Темп приросту 2022 до 2020, %
	Гис. грн.	Уд. вага, %	Гис. грн.	Уд. вага, %	Гис.грн.	Уд. вага, %		
Необоротні активи	12623	16	10770	13	11100	14	-1523	-12
Оборотні активи	65196	84	73578	87	69579	86	4383	7
РАЗОМ	77819	100	84348	100	80679	100	2860	4

Джерело: Створено на основі[21]

З наведеної таблиці видно, що за період, що аналізується, структура активів підприємства дещо змінилася: у 2022 році щодо 2020 року зменшилася частка основного капіталу на 12%, а оборотного відповідно збільшилася на 7%. У зв'язку з цим змінилася органічна будова капіталу: у 2020 році ставлення основного капіталу до оборотного становило 0,19, а у 2022 році – 0,16, що сприяє прискоренню оборотності оборотних активів.

Далі проведемо горизонтальний та вертикальний аналіз зміни основного

капіталу підприємства (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 - Горизонтальний та вертикальний аналіз

Показник	2020 рік		2021		2022 рік		Абсолютне відхилення 2022 від 2020	Темп приросту 2022 до 2020, %
	Тис. грн.	У д. вага, %	Тис. грн.	У д. вага, %	Тис. грн.	У д. вага, %		
Основні засоби	11990	95	10200	95	9468	85	-2522	-21
Фінансові вкладення	150	1	150	1	150	1	-	-
Відкладені податкові активи	482	4	420	4	1482	14	1000	207
Основний капітал	12623	100	10770	100	11100	100	-1523	-12

Джерело: Створено на основі[22]

Аналіз динаміки структури основного капіталу показує, що значну частку у період із 2020 по 2022 роки займали основні засоби. Проте їхня частка у 2022 році зменшилася з 95% до 85% за рахунок збільшення частки відкладених податкових активів, що склали 14%. Можна відзначити, що збільшення цього показника не може бути позитивно оцінене, оскільки вони характеризуються нульовою прибутковістю і тому є чистою імобілізацією коштів підприємства з позиції бухгалтерського обліку. Також зазначимо, що за досліджуваний період питома вага довгострокових фінансових вкладень у необоротних активах не збільшується і відповідно їхня якість не погіршується.

Також необхідно проаналізувати оборотний капітал, величина якого відбивається в активі балансу (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 - Динаміка структури оборотного капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА» з 2020 по 2022 рік

Показник	2020 рік		2021		2022 рік		Абсолютне відхилення 2022 від 2020	Темп приросту 2022 до 2020, %
	Тис. грн.	Уд. вага, %	Тис. грн.	Уд. вага, %	Тис. грн.	Уд. вага, %		
Запаси	11938	18	7476	10	6525	9	-5413	-45
Дебіторська заборгованість	50104	77	62211	85	61618	89	11514	23

Джерело: Створено на основі[23]

Згідно з отриманими даними, найбільшу питому вагу в оборотному капіталі займає дебіторська заборгованість, її частка з кожним роком збільшувалася і в 2022 році досягла 89% усіх оборотних активів, тоді як у 2020 році її частка дорівнювала 77%. Це негативна тенденція в структурі оборотного капіталу досліджуваного підприємства. Також сталося зменшення темпів приросту запасів на 45% і коштів на 54% по відношенню до 2020 року.

Аналізуючи склад та динаміку структури капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА», можна зробити висновок про те, що валюта балансу зросла на 4% у 2022 році по відношенню до 2020 року. Це сталося за рахунок збільшення кредиторської заборгованості, резервного капіталу, відстрочених податкових активів та дебіторської заборгованості. Проте вона знизилася на 4% щодо 2021 року. Особливо необхідно відзначити зростання короткострокових зобов'язань та зниження довгострокових, що свідчить про послаблення інвестиційної політики підприємства. Так само важливим є факт значної переваги власного капіталу над позиковим, що характеризує організацію як фінансово стійку, і у разі виникнення непередбачених ситуацій вона може уникнути великих збитків.

2.3. Ефективність використання капіталу

Провівши аналіз динаміки структури капіталу підприємства, перейдемо до наступних важливих етапів аналізу використання капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА», зазначеним у першому розділі даного дослідження, а саме:

- оцінка величини власних оборотних засобів та ліквідності балансу;
- розрахунки аналізу показників фінансової стійкості підприємства;
- розрахунок та аналіз показників оборотності капіталу;
- розрахунок та оцінка ефективності використання капіталу.

Аналіз показників ліквідності проводять за допомогою розрахунку наступних коефіцієнтів (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 - Показники ліквідності ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

Найменування показника	Норматив	Звітний період			Темп приросту, %	
		2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021
Коефіцієнт поточної ліквідності	2	4,30	4,10	3,80	-5	-7
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7-0,8	3,90	3,60	3,50	-8	-3
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	0,21	0,22	0,08	5	-64

Джерело: Створено на основі[24]

Представимо динаміку показників ліквідності графічно (рис. 2.1).

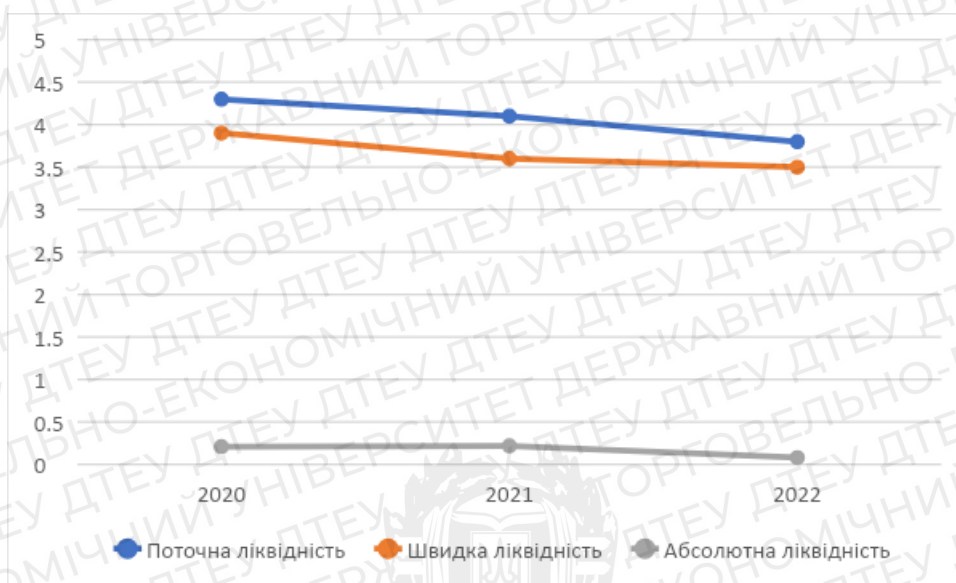

Рисунок 2.1 – Динаміка показників ліквідності

Джерело: Створено на основі[25]

Ліквідність - це здатність підприємства швидко погашати свою заборгованість. Коефіцієнт поточної ліквідності, або коефіцієнт покриття, характеризує загальну забезпеченість підприємства оборотними засобами для ведення господарської діяльності та погашення його термінових зобов'язань. Цей коефіцієнт дає загальну оцінку платоспроможності, показуючи, якою мірою поточні короткострокові зобов'язання забезпечуються оборотними засобами. У аналізованого підприємства значення коефіцієнта перевищує нормальне значення, що дорівнює 2. Це означає, що компанія має в своєму розпорядженні достатній обсяг вільних ресурсів, що формуються за власний рахунок. Однак перевищення оборотних активів над короткостроковими зобов'язаннями більш ніж удвічі вважається також небажаним, оскільки свідчить про нераціональне вкладення суб'єктом господарювання своїх коштів, неефективне їх використання [14]. Так, коефіцієнт платоспроможності (поточної ліквідності) свідчить про здатність підприємства погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою оборотних активів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, або проміжний коефіцієнт покриття, відображає прогнозовану платоспроможність організації за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами. Значення цього коефіцієнта у ТОВ

«ФОКУС МЕДІА» теж відповідає нормі. Це свідчить про достатність ліквідних активів на погашення короткострокової кредиторську заборгованість.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина поточної заборгованості може бути погашена найближчим часом складання балансу час, що одна із умов платоспроможності.

Протягом 2020 – 2022 років процес управління ліквідністю на ТОВ «ФОКУС МЕДІА» характеризується таким: відбувається тенденція до зменшення значень поточної та швидкої ліквідності в межах нормативів, у 2020 році ці показники досягали максимального значення. Для 2021 року характерне зростання показника абсолютної ліквідності на 5%, однак у 2022 році він значно зменшився, на 64%, і склав 0,08, що набагато менше за встановлений норматив. Це показує, що короткострокова заборгованість, що є на кінець 2022 року, не може бути погашена негайно.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, рівний 3,5 у 2022 році, показує дуже високий рівень платоспроможності підприємства за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами, а коефіцієнт поточної ліквідності, рівний 3,8, означає, що ТОВ «ФОКУС МЕДІА» має достатній обсяг вільних ресурсів, що формуються за свій рахунок. За розрахованими коефіцієнтами ліквідності фінансовий стан даного підприємства на кінець 2022 року можна визначити як стійкий.

Для комплексної оцінки ліквідності балансу визначають абсолютну величину чистого оборотного капіталу. Він є перевищенням поточних активів над поточними пасивами і використовується для забезпечення безпеки кредиторів і як резерв для фінансування непередбачених витрат.

Таблиця 2.14 - Величина чистого оборотного капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

Найменування показника	Звітний період		
	2020	2021	2022
Поточні активи, тис. грн.	65196	73578	69579
Поточні пасиви, тис. грн.	15340	17609	17544
Чистий оборотний капітал тис. грн.	49856	55969	52035
Частка чистого оборотного капіталу у поточних активах, %	76	76	75

Джерело: Створено на основі[25]

Максимальної величини чистого оборотного капіталу було досягнуто у 2021 році – 55969 тис. грн., або 76% від загальної суми поточних активів (табл. 2.14). У 2022 році його частка трохи зменшилася до 75%.

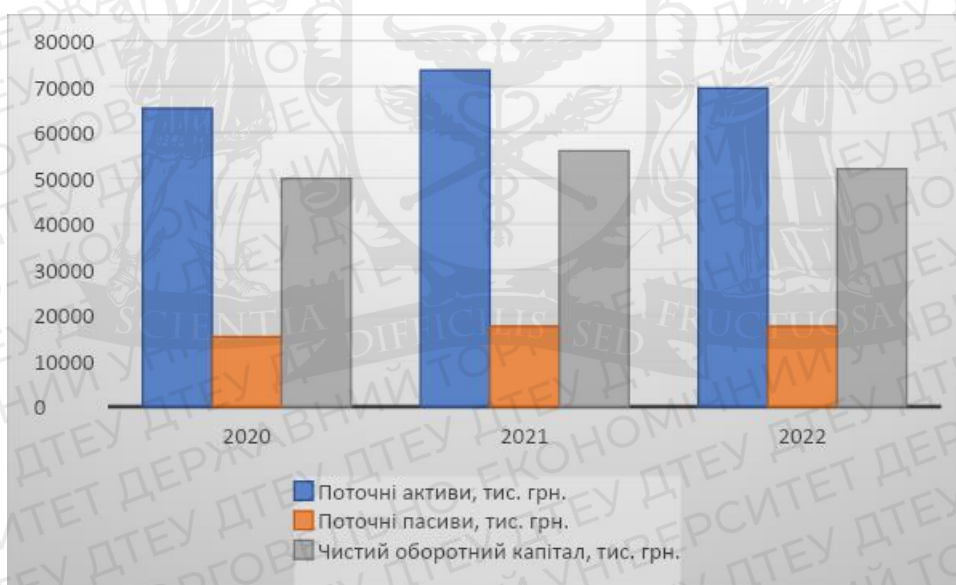

Рисунок 2.2 – Динаміка чистого оборотного капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

Джерело: Створено на основі[25]

Слід визначити мінімально необхідне значення показника чистого оборотного капіталу для аналізованого підприємства, що визначається як сума найменш ліквідних оборотних активів, які мають бути профінансовані за рахунок власних коштів, до них належать запаси сировини та матеріалів та

незавершене виробництво.

Джерелами формування оборотного капіталу є власні, позикові та додатково залучені кошти. Для визначення частки власних коштів у формуванні оборотного капіталу суб'єкта господарювання розраховуються такі показники (табл. 2.15). Коефіцієнти використовуються для комплексної оцінки фінансової стійкості підприємства

Таблиця 2.15 - Показники визначення частки власних коштів у формуванні оборотного капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

Найменування показника	Норматив	Звітний період			Темп приросту, %	
		2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021
Розмір власних оборотних коштів, тис. грн.	-	49856	55969	52035	12	-7
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,1	0,7	0,7	0,7	-	-
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними засобами	0,6-0,8	4,2	7,5	8	79	7
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,2 - 0,5	0,8	0,8	0,8	-	-

Джерело: Створено на основі[27]

Аналіз динаміки коефіцієнтів за даними бухгалтерської звітності ТОВ «ФОКУС МЕДІА» за 2020 – 2022 роки. показує таке. Коефіцієнт забезпеченості суспільства власними коштами залишається незмінним протягом усього аналізованого періоду. Його значення дорівнювало 0,7, що характеризує компанію як платоспроможну, з більшими можливостями у проведенні незалежної фінансової політики.

Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами у період з 2020 по 2022 рік значно збільшився з 4,2 до 8. Великий стрибок стався у 2021 році, коли показник покращив своє значення на 79%. Таким чином,

запаси повністю забезпечені власними обіговими коштами.

Коефіцієнт маневреності залишається постійним лише на рівні 0,8. Це дозволяє судити у тому, більшість коштів підприємства перебуває у мобільній формі, що дозволяє щодо вільно маневрувати цими засобами.

Графічно зміна даних показників можна наступним чином (рис.2.3).

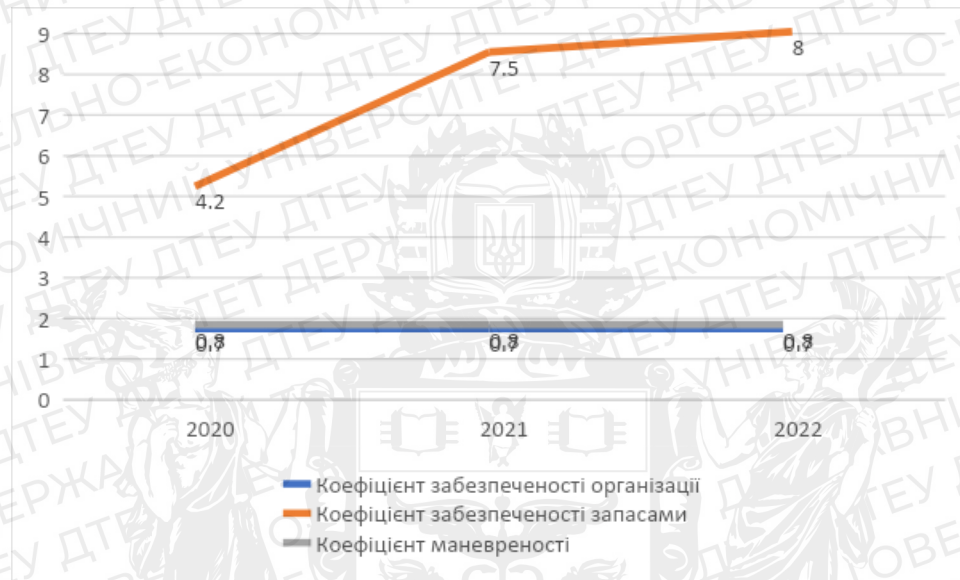

Рисунок 2.3 - Динаміка коефіцієнтів, що визначають участь власних коштів у формуванні оборотного капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

Джерело: Створено на основі[29]

В рамках аналізу фінансової стійкості організації необхідно також розрахувати такі показники як коефіцієнт концентрації власного капіталу, коефіцієнт концентрації позикового капіталу, а також коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів (табл. 2.16).

Таблиця 2.16 - Показники фінансової стійкості ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

Найменування е показника	Норматив	Звітний період			Темп приросту, %	
		2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	$\geq 0,5$	0,80	0,79	0,78	-1	-1
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\leq 0,5$	0,20	0,21	0,22	5	5
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	≤ 1	0,26	0,27	0,28	4	4

Джерело: Створено на основі[30]

Коефіцієнти концентрації власного та позикового капіталу протягом аналізованого періоду змінився незначно. Частка власного капіталу становила в середньому близько 80%, таке становище підприємства говорить про його фінансову стійкість, тобто незалежність від позикових джерел фінансування. Частка позикового капіталу збільшилася і у 2022 році становила 22% від загальної структури пасиву.

Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу характеризує ступінь залежності підприємства від зовнішніх позик. Так, у 2022 році на 1 карбованець власних коштів підприємства припадає 28 копійок позикових. Це значення знаходиться в межах норми, тому у підприємства відсутня потенційна небезпека виникнення дефіциту коштів. Крім того, в організації не виникне труднощів із отриманням нових кредитів за середньо-ринковою ставкою Графічно отримані дані можна подати так (рис.2.4).

Рисунок 2.4 – Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

Джерело: Створено на основі[31]

Розраховані показники оборотності ТОВ «ФОКУС МЕДІА» за 2022 рік – 2022 р. представлені у таблицях 2.17 та 2.18.

Таблиця 2.17 - Коефіцієнти оборотності капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

Найменування показника	Звітний період, обороти			Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021
Коефіцієнт оборотності сукупних активів	1,47	1,62	1,27	10	-22
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,84	2,06	1,63	12	-21
Фондовіддача	9,53	13,41	10,79	41	-20
Коефіцієнт оборотності поточних активів	1,75	1,86	1,47	6	-21
Коефіцієнт оборотності запасів	8,44	17,08	16,95	102	-1
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,28	2,20	1,65	-4	-25
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	7,64	7,25	6,64	-5	-8

Джерело: Створено на основі[31]

Аналізуючи ці дані, можна зробити такі висновки. Найбільш якісні показники оборотності сукупних активів, власного капіталу, поточних активів, запасів, а також фондвіддача припадають на 2021 рік.

Таблиця 2.18 - Періоди оборотності капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

Найменування показника	Звітний період, дні			Абсолютне відхилення	
	2020	2021	2022	2021 від 2020	2022 від 2021
Період оборотності поточних активів	209	197	249	-12	52
Період оборотності запасів	44	22	22	-22	-
Період оборотності дебіторської заборгованості	161	166	222	5	56
Період оборотності кредиторської заборгованості	48	51	55	3	4

Джерело: Створено на основі[32]

Коефіцієнт оборотності сукупних активів у 2021 році приймав найбільше значення і дорівнював 1,62. Далі відбувається зменшення показника на 22%, і він дорівнює 1,27, що показує зниження ефективності використання ТОВ «ФОКУС МЕДІА» всіх наявних ресурсів, незалежно від джерел їх освіти.

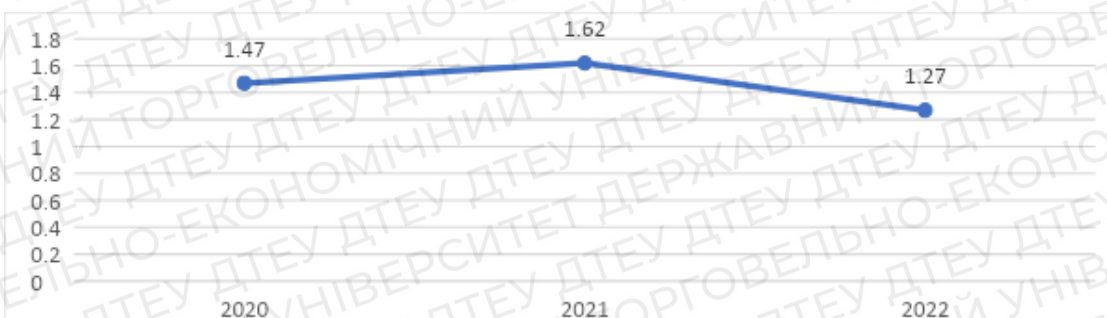

Рисунок 2.5 – Динаміка коефіцієнта оборотності сукупних активів

Джерело: Створено на основі[33]

З фінансової погляду коефіцієнт оборотності власного капіталу характеризує швидкість обороту власні кошти. Можна зазначити, що

коефіцієнт погіршив своє значення на 21% від свого максимального значення за три роки 2,06 до 1,63 у 2022 році. Низький рівень коефіцієнта свідчить про бездіяльність власних коштів. І тут необхідно шукати нові джерела доходу вкладення власного капіталу.

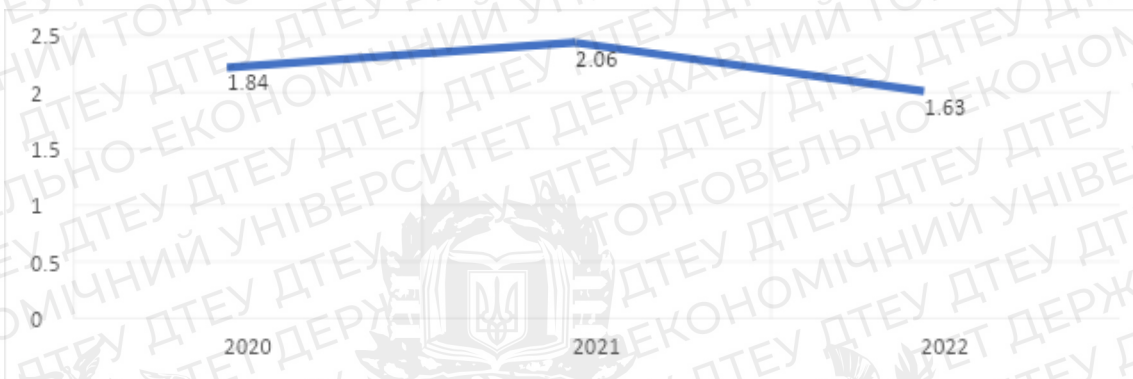

Рисунок 2.6 – Динаміка коефіцієнта оборотності власного капіталу

Джерело: Створено на основі[33]

Зменшення показника фондівддачі основних засобів свідчить про зниження ефективності використання основних засобів у 2022 році порівняно з 2021 роком на 20%. Графічно це можна наступним чином (рисунок 2.9).

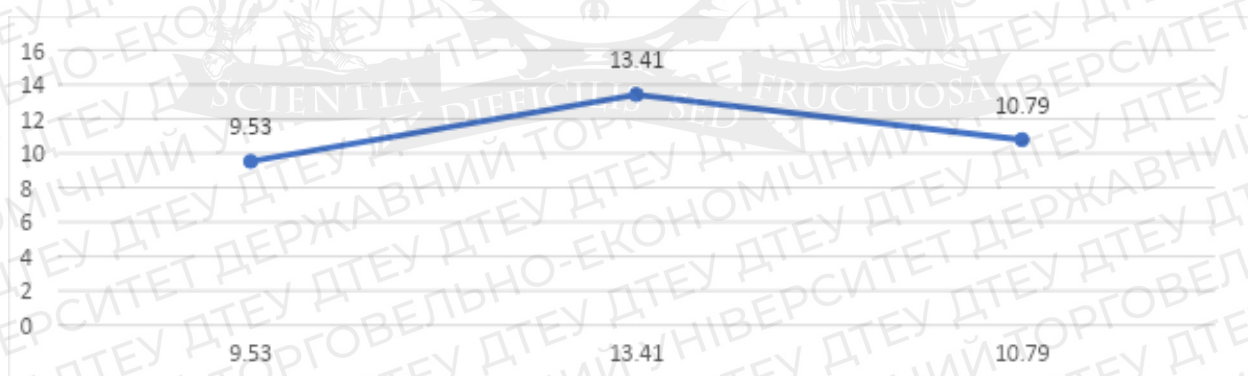

Рисунок 2.7 – Динаміка показника фондівддачі

Джерело: Створено на основі[34]

У 2021 році найвищий коефіцієнт оборотності поточних активів – 1,62 та найменша тривалість оборотності поточних активів – 197 днів. Далі ми спостерігаємо зменшення значення даного коефіцієнта на 21%, його значення у 2022 році дорівнює 1,47, і відповідно збільшення періоду оборотності поточних активів на 26%. Таким чином, для підприємства характерне

уповільнення оборотності поточних активів.

Рисунок 2.8 – Динаміка коефіцієнта оборотності поточних активів

Джерело: Створено на основі[35]

Складовими частинами поточних активів є запаси та дебіторська заборгованість, у зв'язку з метою з'ясування причин зниження загальної оборотності поточних активів необхідно проаналізувати зміни у швидкості та періоді обороту дебіторської заборгованості та запасів.

Період обороту запасів з 2020 року по 2021 рік зменшився на 50% і склав 22 дні, що говорить про підвищення ефективності внутрішньої системи управління запасами в компанії та про налагоджені взаємини з постачальниками матеріалів та сировини. Період обороту запасів, що дорівнює 22 дням, означає, що при обсязі виробництва, що склався, на підприємстві створено запасів на 22 дні. Цей показник для ТОВ «ФОКУС МЕДІА» за 2021 та 2022 роки практично не змінився, що говорить про досить ефективну роботу з управління матеріально-виробничими запасами підприємства.

Рисунок 2.9 – Динаміка коефіцієнта оборотності запасів

Джерело: Створено на основі[36]

Спостерігається тенденція погіршення значення коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості з 2,28 (2020 рік) до 1,65 (2022 рік), і відповідно відбулося уповільнення оборотності дебіторської заборгованості зі 161 дня 2020 року до 222 днів 2022 року. Це говорить про те, що організація проводить політику збільшення продажу та надання послуг у кредит своїм споживачам. Для скорочення термінів платежів підприємству необхідно приділяти більше уваги добору потенційних покупців та визначення умов оплати ТОВ «ФОКУС МЕДІА», що передбачаються у контрактах.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зменшився з 7,64 (2020 рік) до 6,64 (2022 рік) та відповідно збільшився період обороту кредиторської заборгованості з 48 днів у 2020 році до 55 днів у 2022 році. Отже, інтенсивність фінансування поточної виробничої діяльності за рахунок безпосередніх учасників виробничого процесу ТОВ «ФОКУС МЕДІА» у 2022 році порівняно з 2021 та 2020 роком збільшилася. Велика кількість днів може говорити про недостатню кількість коштів, необхідних задоволення поточних потреб через скорочення обсягу продажу, збільшення витрат чи зростання потреби у оборотному капіталі.

Протягом досліджуваного періоду величина дебіторську заборгованість ТОВ «ФОКУС МЕДІА» значною мірою перевищувала обсяг кредиторську заборгованість. Таким чином, підприємство вибудовувало не вигідні для себе економічні відносини з кредиторами – брало в кредит менше коштів, ніж надавало своїм клієнтам. Збільшення показника 2022 року порівняно з 2021 роком, що характеризує співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей, можна розглядати як негативний фактор, який у майбутньому створить загрозу фінансовій стійкості підприємства.

Таблиця 2.15 - Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

найменування показника	Звітний період		
	2020	2021	2022
Середнє значення дебіторської заборгованості, тис. грн.	50104	62211	61618
Середнє значення кредиторської заборгованості, тис. грн.	13190	17609	16649
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	3,80	3,53	3,70

Джерело: Створено на основі[39]

Важливим фактором погіршення оборотності є зниження обсягів виробництва та реалізації продукції, а також надання послуг аналізованим підприємством у 2022 році.

Наступна стадія дослідження полягає у розрахунку та оцінці ефективності використання капіталу організації на основі аналізу найбільш важливих показників рентабельності.

Показник рентабельності продажів характеризує роботу суб'єкта господарювання над ринком і дає інформацію про кількість прибутку, одержуваної з одиниці обороту (виручки від), або частку виручки, повернутої на підприємство у вигляді прибутку. На підставі зміни цього показника оцінимо, як компанія управляє своїми відносинами та зв'язками з постачальниками та покупцями послуг (таблиця 2.20).

Таблиця 2.20 - Показники рентабельності продажів ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

найменування показника	Звітний період, %			Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021
Рентабельність продажів	11,8	6,6	-9,2	-44	-239
Рентабельність продажів з ЕВІТ	9,4	4,2	-11,3	-55	-369
Рентабельність продажів з чистого прибутку	7,1	3,0	-10,1	-58	-437

Джерело: Створено на основі[40]

Найбільш якісний показник рентабельності продажів припадає на 2020 рік та становить 11,8. Далі ми спостерігаємо стійку тенденцію до зниження даного показника, і відповідно рентабельності продажів з ЕВІТ (до сплати відсотків та податків) та з чистого прибутку. У 2022 році показник рентабельності продажів набув негативного значення, -9,2, зменшившись на 239% щодо 2021 року.

Таким чином, за 2022 рік ТОВ «ФОКУС МЕДІА» отримало від своєї фінансово-господарської діяльності збиток, що й зумовило негативні значення всіх трьох представлених у таблиці показників рентабельності продажів за цей період.

Такий фінансовий показник віддачі, як рентабельність власного капіталу, дуже важливий для інвесторів та власників, він показує, наскільки ефективно було використано вкладений у справу капітал. На відміну від «рентабельності активів», він характеризує ефективність використання всього капіталу (чи активів) господарюючого суб'єкта, лише частини, що належить власникам підприємства.

Таблиця 2.17 - Показники рентабельності власного та позикового капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

найменування показника	Звітний період, %			Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021 до 2020	2022 до 2021
Рентабельність власного капіталу	13,2	6,2	-16,5	-53	-366
Рентабельність позикового капіталу	51,5	22,9	-57,9	-56	-353

Джерело: Створено на основі[41]

Графічно динаміку зміни показника рентабельності власного капіталу можна наступним чином (рис. 2.13).

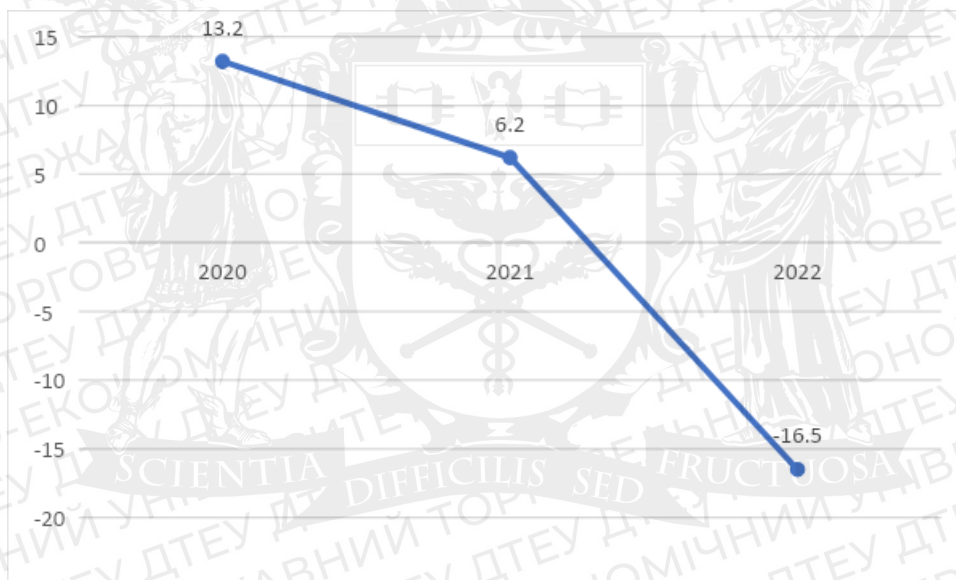

Рисунок 2.13 – Динаміка показника рентабельності власного капіталу

Джерело: Створено на основі[42]

Відповідно до представленої моделі, рентабельність власного капіталу залежить від трьох факторів: рентабельності продажів, оборотності активів та мультиплікатора власного капіталу.

Погіршення значення цього показника протягом усього аналізованого періоду говорить про загальну тенденцію зниження ефективності використання вкладеного капіталу. Так, рентабельність власного капіталу підприємства у 2021 році знизилася порівняно з 2020 роком на 53%, а у 2022 році щодо 2021 року – на 366%, та впала з 13,2 (2020 рік) до -16,5 (2022 рік) .

У період з 2020 по 2022 роки політика фінансових менеджерів, що проводиться в галузі управління капіталом ТОВ «ФОКУС МЕДІА», призвела до наступних позитивних моментів. Розраховані коефіцієнти ліквідності підприємства на кінець 2022 року відповідають нормативним значенням. Проте фактична величина чистого оборотного капіталу, що дорівнює 52035 тис. грн. у 2022 році значно перевищує розраховану величину достатнього чистого оборотного капіталу, рівну 4502 тис. грн., що свідчить про неефективність використання ресурсів.

Компанія є платоспроможною з великими можливостями у проведенні незалежної фінансової політики. Також можна відзначити те що, що запаси повністю забезпечені власними оборотними засобами. Більшість коштів підприємства перебуває у мобільній формі, що дозволяє щодо вільно маневрувати цими засобами. Частка власного капіталу становила загалом близько 80%, що свідчить про фінансову стійкість організації, тобто незалежності від позикових джерел фінансування.

Однією із негативних тенденцій є погіршення показників оборотності на кінець 2022 року. Спостерігається зниження ефективності використання підприємством всіх наявних ресурсів незалежно від джерел їх освіти. Спостерігається бездіяльність власних коштів, і навіть зниження ефективності використання основних засобів. Організація проводить політику збільшення продажів та надання послуг у кредит своїм споживачам, та збільшує інтенсивність фінансування поточної виробничої діяльності за рахунок безпосередніх учасників виробничого процесу.

Збільшення показника 2022 року порівняно з 2021 роком, що характеризує співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей, можна розглядати як негативний фактор, який у майбутньому створить загрозу фінансовій стійкості підприємства.

Показники рентабельності продажів мають негативну динаміку за 2020 – 2022 роки. За 2022 рік ТОВ «ФОКУС МЕДІА» отримало від своєї рекламної діяльності збитки, що й зумовило негативні значення показників

рентабельності продажів за цей період.

Погіршення значення рентабельності власного капіталу протягом усього періоду, що аналізується, говорить про загальну тенденцію зниження ефективності використання вкладеного капіталу. Найбільший негативний вплив на рентабельність власного капіталу справила рентабельність продажів та оборотність активів, а також значне зменшення чистого прибутку та виручки. Зменшення значення показника рентабельності позикового капіталу свідчить про зниження ефективності використання позикового капіталу підприємством. Також відбувається погіршення ефективності використання оборотних та необоротних активів, у тому числі основних засобів підприємства.

Збільшення в динаміці тривалості операційного та фінансового циклів сприймається як негативна тенденція. На збільшення операційного циклу вплинуло насамперед помітне щорічне збільшення періоду оборотності дебіторської заборгованості. Фінансовий цикл зріс унаслідок випередження темпу приросту періоду оборотності дебіторської заборгованості (34%) над періодом оборотності кредиторської заборгованості (8%).

Таким чином, досліджуваному підприємству необхідно прагнути як до прискорення руху капіталу на всіх стадіях кругообігу, так і його максимальної віддачі, яка виражається у збільшенні суми прибутку на одну гривню капіталу. Підвищення прибутковості капіталу досягається раціональним та економним використанням усіх ресурсів, недопущенням їх перевитрати, втрат усім стадіях кругообігу. У результаті капітал повернеться до свого вихідного стану у більшій сумі, тобто із прибутком.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

Як показали проведені дослідження, ТОВ «ФОКУС МЕДІА» має прихований інвестиційний потенціал. Отже, підприємство має можливість розширити виробничу базу як за рахунок власних коштів, так і за рахунок довгострокових кредитів. В результаті аналізу вдалося виявити, що частка участі власних коштів у формуванні оборотного капіталу суб'єкта господарювання занадто велика, про що свідчить велике значення коефіцієнта забезпеченості власними оборотними коштами. Це свідчить, що наявні ресурси використовуються неефективно. Також на кінець 2022 року було відзначено погіршення оборотності власного капіталу, що вказує на бездіяльність власних коштів. Однак необхідно зазначити, що існує важлива і важко розв'язати проблему – проблема погашення дебіторської заборгованості, що має високий рівень.

Протягом досліджуваного періоду величина дебіторську заборгованість ТОВ «ФОКУС МЕДІА» значною мірою перевищувала обсяг кредиторську заборгованість. Це негативний фактор, який у майбутньому створить загрозу для фінансової стійкості. Тому існує необхідність активізації роботи з повернення заборгованості за надані, але не сплачені послуги, тобто вивільнення коштів шляхом скорочення дебіторської заборгованості.

Як уже зазначалося раніше, у 2022 році ТОВ «ФОКУС МЕДІА» зазнало збитків, що виявилось пов'язане зі зниженням попиту на послуги, що надаються підприємством. У зв'язку з цим ТОВ «ФОКУС МЕДІА» рекомендується приділити особливу увагу стимулюванню попиту. З іншого боку, збільшення прибутку можуть призвести такі чинники як зниження собівартості продукції, і навіть збільшення виручки, тобто обсягу продажів. Збільшення обсягу виробництва потребує додаткових витрат, зокрема оборотних коштів, а збільшення обсягу продажу вимагає завоювання певних сегментів ринку.

Слід зазначити, що підприємству необхідно знизити витрати не тільки з метою збільшення прибутку, а й у зв'язку з конкурентною боротьбою та необхідністю зниження цін на продукцію, що випускається, і послуги в певних ситуація.

У першим випадку, коли зміняться норми вироблення і розцінки, підприємство отримає економію на заробітній платі робітників.

Таким чином, проведення організаційно-технічних заходів з відповідним переглядом норм виробітку дозволить знизити собівартість послуг за рахунок зменшення частки заробітної плати в одиниці послуг одночасно із зростанням середньої заробітної плати робітників.

У другому випадку, коли встановлені норми виробітку та розцінки не зміняться, величина витрат на заробітну плату робітників у собівартості одиниці послуг не зменшиться. Звідси випливає, що чим більше надається послуг, тим менша частка цехових та загальнозаводських витрат у її собівартості [17].

Зі зростанням обсягу наданих послуг прибуток підприємства збільшиться як рахунок зниження собівартості, а й унаслідок збільшення кількості послуг. Таким чином, чим більший обсяг надання послуг, тим за інших рівних умов більша сума прибутку, який отримує підприємство.

До основних факторів збільшення обсягу продажу та виручки для досліджуваного підприємства можна віднести:

- розширення асортименту послуг; – дотримання укладених договорів;
- оптимізація цін та ціноутворення;
- забезпечення найвищої якості продукції, робіт, послуг;
- періодичний перегляд політики комерційного кредитування; – завоювання та освоєння нових ринків.

В результаті аналізу було виявлено зменшення показника фондівдачі основних засобів на 20%, що свідчить про зниження ефективності використання основних засобів у 2022 році порівняно з 2021 роком. Також

було виявлено падіння ефективності використання основних засобів підприємства протягом усього періоду, що аналізується, а саме погіршення фондорентабельності. Поліпшити значення даних показників можна як рахунок збільшення виручки чи прибуток від продажу, і у вигляді зменшення середньої вартості основних засобів. Одним з варіантів вирішення цієї проблеми може бути використання зворотного лізингу. Якщо в організації вже є все необхідне обладнання, то вона може скористатися зворотним лізингом.

Договори як нормального, і зворотного лізингу укладаються терміном понад рік за загальному максимальному терміні 3 року. Якщо лізинг здається нерухомість, то термін може збільшитися до 5 років [23].

Таким чином, застосування зворотного лізингу дозволить підприємству заощадити на податку на прибуток, а також отримати додатковий чистий прибуток, що дуже важливо за умов ринку та конкуренції. Це дозволяє судити про ефективність та практичну значущість запропонованого заходу.

Так, нами було запропоновано заходи щодо покращення ефективності використання капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА», а саме: підвищення інвестиційної та ділової активності підприємства, а також активізація роботи з повернення дебіторської заборгованості, збільшення обсягу продажів, стимулювання попиту, збільшення продуктивності праці з метою зниження собівартості послуг, а також пропозиція про використання зворотного лізингу як альтернативи банківському кредиту.

3.2. Оцінка економічної ефективності запропонованих заходів

Основними складовими прогностичного звіту про фінансові результати є загальна сума виручки та витрат. У той же час слід пам'ятати, що зміна однієї із статей може спричинити суттєві зміни чистого прибутку.

Управлінські витрати оцінюються за рівнем, що склався в звітному періоді або розглядаються як постійна величина.

Динаміка зміни інших статей доходів і витрат, не пов'язаних з поточною

діяльністю, є не випадковою і повторюваною, а також значно впливає на фінансовий результат ТОВ «ФОКУС МЕДІА». Такі доходи та витрати є суттєвими, і їх слід врахувати у прогностному звіті про фінансові результати.

Метою прогнозування звіту про фінансові результати є отримання прогностної величини нерозподіленого прибутку. Для її одержання слід також врахувати податки, що сплачуються підприємством із прибутку. Прогнозний чистий прибуток формує відповідну статтю прогностного балансу підприємства.

Існує кілька способів складання прогностного балансу. До найчастіше застосовуваних можна віднести такі способи:

- метод на основі пропорційної залежності показників від обсягу продажу;
- методи з використанням математичного апарату;
- спеціалізовані методи.

Скористаємося першим підходом до прогнозування балансу на основі методу пропорційної залежності статей балансу від обсягу реалізації та опишемо процедуру складання проекту балансу при використанні даного методу. Для початку необхідно визначити бажаний до досягнення прогнозованого періоду приріст обсягу реалізації. ТОВ «ФОКУС МЕДІА» в 2022 році використало свої виробничі потужності на 80%, у зв'язку з цим воно має у своєму розпорядженні внутрішній резерв для нарощування обсягів реалізації. Так, підприємство досягло обсягу реалізації 102171 тис. грн., за неповного використання виробничих потужностей. Без збільшення основних засобів підприємство зможе досягти обсягу реалізації, що становить 127714 тис. грн. ($102171/0,8$). Отже, скоригований темп приросту обсягу реалізації з урахуванням повного завантаження становитиме 25% ($127714/102171 - 100 - 100$). У цьому випадку нарощування основних засобів не потрібне, і вони будуть використані на повну потужність. Одночасно це означає, що фінансування підприємству знадобиться у меншому розмірі, ніж, якби воно

передбачало збільшення виробничих потужностей – на 25%.

Далі необхідно визначити ті статті, які змінюються у тій самій пропорції, що й обсяг реалізації (інші необоротні активи, запаси, дебіторська заборгованість, кошти, резервний капітал, кредиторська заборгованість, інші пасиви). Дані статті збільшуються так само відсотків, скільки обсяг виручки від. Довгострокові зобов'язання та статутний капітал залишаємо незмінними.

У табл. 3.1 представлено прогнозну бухгалтерську (фінансову) звітність, складену за описаним вище методом. Розрахунок виконано за умови зростання обсягу реалізації на 25% щодо 2022 року.

Таблиця 3.4 - Показники фінансової стійкості ТОВ «ФОКУС МЕДІА» після запропонованих заходів

найменування показника	Норматив	Поточний рік	Прогноз	Темп приросту, %
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	$\geq 0,5$	0,78	0,71	-9
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\leq 0,5$	0,22	0,29	32
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	≤ 1	0,28	0,41	46

Джерело: Створено на основі[47]

Через війну аналізу видно, що це підприємство зберігає високий рівень фінансової стійкості, у своїй капітал використовується ефективніше. Так було в плановому періоді на 1 карбованець власні кошти підприємства припадає 41 копія позикових. Це значення знаходиться в межах норми, тому у підприємства відсутня потенційна небезпека виникнення дефіциту коштів.

Розглянемо, як змінилися показники оборотності ТОВ «ФОКУС МЕДІА» з урахуванням запропонованих заходів та представимо їх динаміку в таблицях 3.5 та 3.6.

Таблиця 3.5 - Коефіцієнти оборотності капіталу ТОВ «ФОКУС

МЕДІА» після запропонованих заходів

найменування показника	Поточний рік, обороти	Прогноз, обороти	Темп приросту, %
1	2	3	4
Коефіцієнт оборотності сукупних активів	1,27	1,38	9
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,63	1,95	20
Фондовіддача	10,79	13,49	25
Коефіцієнт оборотності поточних активів	1,47	1,58	7
Коефіцієнт оборотності запасів	16,95	14,92	-12
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	1,65	1,80	9
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	6,64	4,80	-28

Джерело: Створено на основі[48]

Аналізуючи ці дані, можна зробити такі висновки. Запропоновані заходи щодо поліпшення ефективності використання капіталу підприємства призвели до прискорення оборотності сукупних активів на 9%, оборотності власного капіталу на 20%, оборотності поточних активів на 7%, або на 17 днів, а також поліпшення оборотності дебіторської заборгованості на 9%, або днів. Це сталося за рахунок перевищення темпу приросту виручки над темпами приросту сукупних активів, власного капіталу, поточних активів та дебіторської заборгованості.

Таблиця 3.6 – Періоди оборотності капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА» після запропонованих заходів

Найменування показника	Поточний рік, дні	Прогноз, дні	Абсолютне відхилення
Період оборотності поточних активів	248	231	-17
Період оборотності запасів	22	25	3
Період оборотності дебіторської заборгованості	222	203	-19
Період оборотності кредиторської заборгованості	55	77	22

Джерело: Створено на основі[49]

Погіршення оборотності запасів на 12%, або 3 дні, а також кредиторської заборгованості на 28%, або на 19 днів, пов'язане з перевищенням темпів приросту запасів (на 25% щодо 2022 року) та кредиторської заборгованості (на 52% порівняно з 2022 роком) над темпом приросту собівартості продукції (на 10% щодо 2022 року). Організації вигідніший низький коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, що дозволяє мати залишок неоплаченої кредиторської заборгованості як безкоштовне джерело фінансування своєї поточної діяльності. Однак це пов'язано з високими ризиками втрати платоспроможності та ліквідності у разі невчасного погашення дебіторської заборгованості покупцями.

Як було зазначено, за 2022 рік ТОВ «ФОКУС МЕДІА» зазнало збитків від своєї фінансово-господарської діяльності, внаслідок чого сталося погіршення показників рентабельності. З метою збільшення прибутку у прогностному періоді нами було запропоновано заходи щодо зниження собівартості продукції, а також збільшення виручки, тобто обсягу продажу. Збільшення обсягу продажу на 25% супроводжується збільшенням дебіторської заборгованості на 9243 тис. грн. Тому зростання дебіторську заборгованість який завжди оцінюється негативно, а свідчить про підвищення ділову активність організації.

Розрахуємо, як вплине на прогностний прибуток зростання дебіторської заборгованості на 25% (таблиця 3.7).

Таблиця 3.7 – Вихідні дані щодо аналізу

Показник	Поточний рік	Прогноз	Відхилення
Виторг, тис. грн.	102171	127714	25543
Дебіторська заборгованість, тис. Грн.	61618	70861	9243
Середня вартість обігових коштів, тис. грн.	69579	80812	11233

Джерело: Створено на основі[50]

На підставі розрахункових даних можна зробити висновок, що прискорення оборотності оборотного капіталу в плановому періоді на 0,11 порівняно з 2022 роком призведе до незначного зменшення прибутку на 659 тис. грн.

Таблиця 3.9 - Аналіз впливу оборотності оборотних коштів на їх вивільнення (залучення)

Показник	Аналізовані періоди	
	Поточний рік	Прогноз
Д	248	231
Виторг	102171	127714
Одноденна реалізація	280	350
	-	-17
	-	-5950

Джерело: Створено на основі[52]

Аналіз отриманих даних показує, що прискорення оборотності оборотного капіталу у плановому періоді на 17 днів у порівнянні з 2022 роком призвело до їх вивільнення на суму 5950 тис. грн. (табл. 3.9).

Відобразимо отримані результати рис. 3.2.

Рисунок 3.2 – Зміна показників діяльності ТОВ «ФОКУС МЕДІА» за рахунок запропонованих заходів

Джерело: Створено на основі[53]

Наступна стадія дослідження полягає у розрахунку та оцінці впливу запропонованих заходів на ефективність використання капіталу організації на основі аналізу найбільш важливих показників рентабельності (таблиця 3.10).

Таблиця 3.10 - Показники рентабельності продажів ТОВ «ФОКУС МЕДІА» після запропонованих заходів

найменування показника	Поточний рік, %	Прогноз, %
Рентабельність продажів	-9,2	4,3
Рентабельність продажів з ЕВІТ	-11,3	2,0
Рентабельність продажів по чистій прибутку	-10,1	1,6
Рентабельність власного капіталу	-16,5	0,03
Рентабельність позикового капіталу	-57,9	0,08
Рентабельність оборотних активів	-14,9	0,03
Рентабельність необоротних активів	-93,1	0,18
Фондорентабельність	-99,4	0,59

Джерело: Створено на основі[54]

Таким чином, досліджуваному підприємству завдяки нашим

рекомендаціям вдасться отримати прибуток від своєї фінансово-господарської діяльності у плановому періоді, що зумовлює позитивне значення всіх представлених у таблиці коефіцієнтів рентабельності. Рентабельність власного капіталу покращила своє значення завдяки зростанню таких показників, як рентабельність продажів, оборотність активів та мультиплікатор власного капіталу.

Джерелом зростання показника рентабельності може бути впровадження інновацій, що дозволяють виробляти новий вид товарів з найкращою якістю, освоювати нові ринки збуту продукції, запроваджувати організаційно-управлінські нововведення.

ВИСНОВОК

Аналіз сучасних підходів до визначення такої економічної категорії, як «капітал», показав, що існують такі його загальні характерні ознаки, як:

- капітал є багатством, що використовується для його власного збільшення;
- капітал - це головне джерело формування добробуту його власників у поточному та майбутньому періодах;
- капітал є джерела коштів корпорації, що приносять дохід, пасив балансу;
- динаміка капіталу - важливий вимірник ефективності виробничо-комерційної діяльності корпорації;
- капітал є вимірником ринкової вартості підприємства; – ціна капіталу показує суму коштів, яку слід віддати залучення певної кількості капіталу.

Найбільш повна система класифікації капіталу складається з трьох найважливіших напрямів систематизації: за джерелами залучення, за формами залучення та характером використання.

Оскільки управління капіталом підприємства є невід'ємною складовою фінансового менеджменту, воно спрямовано реалізацію його першорядної мети. Головна мета управління капіталом виявляється у забезпеченні ефективного фінансування розвитку підприємства, спрямованого зростання його ринкової вартості у майбутньому періоді у всіх напрямках його господарську діяльність.

Аналіз використання капіталу підприємства можна як одного з розділів фінансового аналізу, покликаного забезпечити прийняття управлінських рішень. Незважаючи на велику кількість досліджень, присвячених капіталу підприємства, в даний час не існує єдиної методики аналізу його використання. У зв'язку з цим на підставі методик та прийомів фінансового аналізу А. Д. Шеремета, В. В Ковальова, Н. Н. Селезньової, І. А. Бланка, Г. В.

Савицької було виділено п'ять головних етапів аналізу використання капіталу, а саме : аналіз динаміки структури капіталу; оцінка величини власних оборотних засобів та ліквідності балансу; розрахунок та аналіз показників фінансової стійкості підприємства; розрахунок та аналіз показників оборотності капіталу; розрахунок та оцінка ефективності використання капіталу.

Отже, результати оцінки ефективності використання капіталу підприємства є основою розробки заходів, вкладених у підвищення ефективності управління капіталом, раціональніше розподіл доходів, що у цілому сприяє підвищенню ринкової вартості підприємства.

У бакалаврській роботі було проведено аналіз ефективності використання капіталу з прикладу ТОВ «ФОКУС МЕДІА»

Аналізуючи склад та динаміку структури капіталу даного підприємства, можна зробити висновок про те, що валюта балансу зросла на 4% у 2022 році по відношенню до 2020 року. Це сталося за рахунок збільшення кредиторської заборгованості, резервного капіталу, відстрочених податкових активів та дебіторської заборгованості. Особливо необхідно відзначити зростання короткострокових зобов'язань та зниження довгострокових, що свідчить про послаблення інвестиційної політики підприємства. Так само важливим є факт значної переваги власного капіталу над позиковим, що характеризує організацію як фінансово стійку.

У період з 2020 по 2022 роки політика фінансових менеджерів, що проводиться в галузі управління капіталом ТОВ «ФОКУС МЕДІА», призвела до наступних позитивних моментів. Розраховані коефіцієнти ліквідності підприємства на кінець 2022 року відповідають нормативним значень. Проте фактична величина чистого оборотного капіталу 2022 року значно перевищує розраховану величину достатнього чистого оборотного капіталу, що свідчить про неефективність використання ресурсів.

Значення коефіцієнта забезпеченості акціонерного товариства власними засобами, рівне 0,7, характеризує компанію як платоспроможну, з

більшими можливостями у проведенні незалежної фінансової політики. Коефіцієнт маневреності, рівний 0,8, дозволяє судити у тому, більшість коштів підприємства перебуває у мобільній формі, що дозволяє щодо вільно маневрувати цими засобами. Частка власного капіталу становила в середньому близько 80%, що говорить про фінансову стабільність організації, тобто незалежності від позикових джерел фінансування. Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу знаходиться в межах норми, тому у підприємства відсутня потенційна небезпека виникнення дефіциту коштів.

Однією із негативних тенденцій є погіршення показників оборотності на кінець 2022 року. Спостерігається зниження ефективності використання ТОВ «ФОКУС МЕДІА» всіх наявних ресурсів незалежно від джерел їх освіти.

Низький рівень коефіцієнта оборотності власного капіталу свідчить про бездіяльність власних коштів. І тут необхідно шукати нові джерела доходу вкладення власного капіталу.

Зменшення показника фондівддачі основних засобів свідчить про зниження ефективності використання основних засобів у 2022 році порівняно з 2021 роком на 20%.

Спостережувана тенденція уповільнення оборотності дебіторської заборгованості зі 161 дня у 2020 році до 222 днів у 2022 році свідчить про те, що організація проводить політику збільшення продажів та надання послуг у кредит своїм споживачам.

Збільшився період обороту кредиторської заборгованості з 48 днів у 2020 році до 55 днів у 2022 році. Отже, інтенсивність фінансування поточної виробничої діяльності з допомогою безпосередніх учасників виробничого процесу збільшилася.

Показники рентабельності продажів мають негативну динаміку за 2020 – 2022 роки. За 2022 рік ТОВ «ФОКУС МЕДІА» отримало від своєї фінансово-господарської діяльності збитки, що й зумовило негативні значення показників рентабельності продажів за цей період. Ця ситуація склалася через зниження обсягу послуг за деякими статтями внаслідок зниження обсягів

замовлень після проходження тендеру.

Рентабельність власного капіталу підприємства у 2021 році знизилася порівняно з 2020 роком на 53%, а у 2022 році щодо 2021 року – на 366%, та впала з 13,2 (2020 рік) до -16,5 (2022 рік). Це говорить про загальну тенденцію зниження ефективності використання вкладеного капіталу. Найбільший негативний вплив на рентабельність власного капіталу зробило зменшення рентабельності продажу та збільшення тривалості періоду обороту сукупних активів, а також значне зменшення чистого прибутку та виручки. Ефективність використання основних засобів підприємства падає протягом усього періоду, що аналізується. Зі значення 112,2 у 2020 році фондорентабельність зменшилася до -99,4 у 2022 році.

Збільшення в динаміці тривалості операційного та фінансового циклів сприймається як негативна тенденція. На збільшення операційного циклу вплинуло насамперед помітне щорічне збільшення періоду оборотності дебіторської заборгованості зі 166 днів у 2021 році до 222 днів у 2022 році. Фінансовий цикл виріс внаслідок випередження темпу приросту періоду оборотності дебіторської заборгованості (34%) над періодом оборотності кредиторської заборгованості (8%). Так, у 2022 році тривалість фінансового циклу збільшилася зі 145 днів до 218 днів, що свідчить про збільшення потреби підприємства у фінансуванні поточної виробничої діяльності.

Оцінка ефективності використання капіталу ТОВ «ФОКУС МЕДІА» дозволила виявити причини збитковості його діяльності, знайти резерви, а також розробити низку заходів, спрямованих на зростання прибутковості та забезпечення стабільного фінансового стану. Дані заходи полягають у наступному:

- у підвищенні інвестиційної активності підприємства у вигляді більш ефективного використання власного капіталу та залучення довгострокових зобов'язань;
- у підвищенні ділової активності підприємства за рахунок зростання

обсягу продажів, досягнутого за допомогою стимулювання попиту, завоювання та освоєння нових сегментів ринку та інших заходів;

– у збільшенні прибутку за допомогою збільшення кількості наданих послуг та зниження собівартості надання послуг за допомогою збільшення продуктивності праці та вдосконалення технологій;

– зменшення тривалості фінансового циклу за допомогою скорочення періоду обігу дебіторської заборгованості, а також збільшення тривалості обороту кредиторської заборгованості;

– у вивільненні коштів для підтримки ліквідності та зменшення ризиків шляхом активізації роботи щодо повернення дебіторської заборгованості, а також диверсифікації клієнтів-дебіторів;

– у підвищенні рівня фінансового стану за рахунок переведення частини активів, що нераціонально використовуються, у довгострокові фінансові вкладення;

– підвищення ефективності використання основних засобів за рахунок використання зворотного лізингу як альтернативи банківському кредиту.

Для розрахунку та аналізу очікуваних значень фінансових показників та оцінки майбутнього фінансового стану підприємства в цілому нами було складено прогнозну бухгалтерську (фінансову) звітність ТОВ «ФОКУС МЕДІА». У 2022 році підприємство використало свої виробничі потужності на 80%, у зв'язку з цим воно має в своєму розпорядженні внутрішній резерв для нарощування обсягів реалізації на 25% без збільшення виробничих потужностей. За умови реалізації практично запропонованих рекомендацій вдасться знизити приріст дебіторську заборгованість до 15% замість 25%, знизити темпи зростання собівартості до 10%. Також відбудеться зниження комерційних витрат на 50% за рахунок їх детального аналізу, коригування та постійного контролю.

Частка власного капіталу підприємства зменшиться із 78% до 71%. Це свідчить, що підприємство залишиться фінансово стійким, тобто незалежним

від кредиторів, у своїй власний капітал використовуватиметься ефективніше. Запропоновані заходи призведуть до прискорення оборотності сукупних активів на 9%, оборотності власного капіталу на 20%, оборотності поточних активів на 7%, або на 17 днів, а також покращення оборотності дебіторської заборгованості на 9%, або на 19 днів. Внаслідок підвищення ділової активності відбудеться збільшення дебіторської заборгованості на 9243 тис. грн., що призведе до незначного зменшення прибутку у плановому періоді на 659 тис. грн. Проте прискорення оборотності оборотного капіталу у плановому періоді на 17 днів призведе до їхнього вивільнення на суму 5950 тис. грн.

Завдяки запропонованим рекомендаціям підприємству вдасться отримати у плановому періоді чистий прибуток від своєї фінансово-господарської діяльності у розмірі 2036 тис. грн., що зумовить позитивне значення всіх показників рентабельності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-ХІІ від 18.09.91 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення 15.10.2020)
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 15.10.2020)
3. Ангелко І.В. Основні джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства в умовах його розвитку. *Молодий учений*. 2015. № 2 (17). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/509.pdf> (дата звернення 19.10.2020)
4. Arefieva O. V., Miagkyh I. M., Solovei N. V. The impact of investment climate and financial analysis implications in making investment decisions. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки*. 2018. № 6 (129). С. 143-152.
5. Білик М.Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. 2-е вид., без змін. Київ: КНЕУ, 2007. 588 с.
6. Бланк І.А. Инвестиционный менеджмент: Учебный курс. Київ: Эльга, Ника-Центр, 2006. 552 с.
7. Бондар М.І. Інвестиції та джерела фінансування інвестиційних ресурсів в обліку. *Фінанси, облік і аудит*. 2010. № 15. С. 220-226.
8. Бондар М. І. Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю: монографія. Київ: КНЕУ, 2008. 256 с.
9. Боярко І. М., Гриценко Л. Л. Інвестиційний аналіз: Навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2011. 400 с.
10. Бузько І.Р., Варганова Е.В., А.А. Голубенко. Стратегическое управление инвестициями и инновационная деятельность предприятия: моногр. Луганск: ВНУ им. В. Даля, 2012. 175 с.

11. Бушовська Л. Б., Мординська В. Формування концептуальних положень та науково методичних рекомендацій щодо прийняття рішень в управлінні інвестиційною діяльністю машинобудівних підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 5. Том 1. С. 137-140.
12. Бушовська Л.Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 11. С. 170–176.
13. Вовчак О. Д. Інвестування: навч. посібн. Львів: Вид-во «Новий Світ- 2000», 2007. 544с.
14. Войнаренко М.П., Бушовська Л.Б. Інвестиційна діяльність як об'єкт управління. *Економіка: реалії часу*. Науковий журнал. 2015. №5(21). С. 40–44. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n5.html> (дата звернення 15.10.2020)
15. Войнаренко М.П., Єпіфанова І.Ю. Управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств: монографія. Вінниця : ВНТУ, 2011. 188 с.
16. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: навч. посіб. 2-ге видання. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 313 с.
17. Гончаренко Л., Олейников Л., Березин В., Георгиевская С. и др. *Инвестиционный менеджмент: уч. пособие*. Москва: КНОРУС, 2005. 296 с.
18. Гончаренко М.Л., Щетина М.І. Проблеми формування інвестиційних ресурсів підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. № 41. С. 154-158.
19. Гребінчук О. М. Стратегічне, тактичне та оперативне управління виробництвом машинобудівних підприємств. *Ефективна економіка*. 2010. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=349> (дата звернення 15.10.2020)
20. Гриньова В. М., Колода В. О., Лелейко Т. І., Колода О. П. Інвестування: Підруч. Київ: Знання, 2008. 456 с.

21. Данілов О.Д., Івашина Г.М., Чумаченько О.Г. Інвестування: навч. Посібник. Київ: «Видавничий дім «Комп'ютерпрес»», 2001. 364 с.
22. Дем'янчук О.Р., Костецький В.В. Інвестиційна діяльність підприємства як фактор його розвитку. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/27811/1/43.PDF> (дата звернення 15.10.2020)
23. Денисенко М. П. Основи інвестиційної діяльності. – Київ.: Алерта, 2001. 338 с
24. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т1 / Редкол.: С.В. Мочерний (відп.ред.) та ін. Київ : Видавничий центр "Академія", 2000. 864 с.
25. Замятіна Н.В. Теоретико-методичні засади управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Фінансовий простір*. 2013. № 3(11). С. 138–142.
26. Захаркін О.О. Порівняльна характеристика концепцій управління підприємством в системі його інноваційної діяльності. *Вісник ЖДТУ. Економічні науки*. 2014. № 4(70). С. 53–58.
27. Зінченко О.А., Павліщій Д.О., Зінченко Д.С. Інвестиційні ресурси: сутність, механізм залучення та роль в економічному розвитку підприємства. *Reporter of the Priazovskyi state technical university*. 2017. №33. С. 50-57.
28. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 728 с.
29. Керанчук Т. Фінансова стабільність підприємства і методичні аспекти її оцінки. *Економіка України*. 2000. № 1. С. 83-86
30. Классика экономической мысли: Сочинения / В. Петти, А. Смит, Д. Рикардо и др. Москва: Эксмо-Пресс , 2000. 896 с.
31. Котова М.В. Джерела інвестицій: історичний аспект, сучасна сутність. *Труды Одесского политехнического университета*. 2006. Вып. 1(25). С. 254-257.
32. Крамаренко К.М. Управління інвестиційною діяльністю підприємств в умовах сталого розвитку економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Випуск 4 (21). С. 246-250. URL:

http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/21_2019/40.pdf (дата звернення 15.10.2020)

33. Кривов'язюк І. В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2018. Вип. 31. С. 83-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_31_19 (дата звернення 15.10.2020)

34. Кухленко О.В. Ефективність використання лізингу в інвестиційній діяльності. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія: Економічні науки*. 2015. № 6. С. 30-34.

35. Левандівський О.Т. Теоретичні засади інвестиційної діяльності. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: наук. журнал*. Івано-Франківськ, 2016. Том 1, вип. 12. С. 98–104.

36. Левицький В.В. Ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства. *ВІСНИК ЖДТУ*. 2011. № 2(56). С. 69-71.

37. Левчинський Д.Л. Суть та економічна природа інвестицій і інвестиційного процесу. *Механізм регулювання економіки*. 2011. № 2. URL: https://mer.fem.sumdu.edu.ua/content/articles/issue_13/D_L_LevchinskiyEssence_and_economic_nature_of_investments_and_investment_process.pdf (дата звернення 19.10.2020)

38. Лузченко Я.О. Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів: навч. посіб. Київ: Ельга, 2004. 208 с.

39. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

40. Майорова Т.В. Формування інвестиційних ресурсів в Україні.

Фінанси, облік і аудит. 2010. № 15. С. 122-132.

41. Матрос О.М. Аналіз інвестиційної діяльності підприємств: теорія та методологія: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 /

Національна академія статистики, обліку та аудиту. Київ, 2011. 22 с.

42. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устенко О.А., Юрій С.І. Економічний енциклопедичний словник: у 2т. Т.1. Львів: Світ, 2005. 616 с.

43. Мошляк І.О. Інвестиційна діяльність підприємства та її ефективність.

Вчені записки Університету «КРОК». 2018. №3 (51). С. 68-73.

44. Музиченко Т.О. Інвестиції та інвестиційна діяльність: понятійний апарат. *Сталий розвиток економіки: Міжнародний науково-виробничий журнал*. 2014. №3[25]. С. 161-167.

45. Мушников О. Вплив інвестиційної діяльності на розвиток підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 40. С. 273–276.

46. Новий тлумачний словник з української мови / уклад.: І.О. Радченко. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2006. 544 с.

47. Новикова І.В. Вартісно-орієнтоване управління інвестиційною діяльністю підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Сумський державний університет. Суми, 2013. 219 с.

48. Овдій Л.І. Інвестування. URL: https://lubbook.org/book_222.html (дата звернення 17.10.2020)

49. Олійник Л. Стратегія формування інвестиційних ресурсів підприємства. URL: <https://studlib.org.ua/index.php/eprs/article/view/196> (дата звернення 16.10.2020)

50. Офіційний сайт товариства «ФОКУС МЕДІА». URL: <http://focus-media.com.ua/> (дата звернення 20.10.2020)

51. Паливода К.В. Капітальні інвестиції (на прикладі житлового будівництва в Україні): монографія. Київ: Знання, 2009. 711 с.

52. Паньков О.Б. Управління інвестиційною діяльністю як базовий складник економічної безпеки підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 4(115). С. 90-93. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/4_2020/18.pdf

(дата звернення 15.10.2020)

53. Пересада А.А., Смірнова О.О., Онікієнко С.В., Ляхова О.О. Інвестування: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.. Київ: КНЕУ, 2001. 251 с.
54. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом: монографія. Київ: Лібра, 2002. 472 с.
55. Петренко Ю.В. Фінансовий менеджмент. Київ : Кондор, 2007. 298 с.
56. Пешко А.В., Назаренко А.В. Інвестиційна стратегія управління компанією. *Державне будівництво*. 2007. № 1(2). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_1%282%29___16 (дата звернення 15.10.2020)
57. Пічугіна Т.С., Забродська Л.Д. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність та зміст управління. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2013. Вип. 2(1). С. 146-154.
58. Правик Ю. М. Інвестиційний менеджмент: Навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 431 с.
59. Романова Т. В., Кучер Я. В. Напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2014. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3538> (дата звернення 15.10.2020)
60. Романченко Н.В., Кожемякіна Т.В., Пічик К.В. Економіка підприємства: навч. Посібник. Київ: НаУКМА, 2018. 343 с.
61. Сабліна Н.В. Управління інвестиційною діяльністю підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 10. С. 485–490.
62. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. Київ, 2009. 668 с.
63. Сімкова Т.О., Байда О.К. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. №12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>

64. Сибирка Л.А., Корівчак А.М. Управління інвестиційною діяльністю українських підприємств в умовах глобальної економічної турбулентності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 7. Ч. 3. С. 82-85.
65. Смолянська О.Ю., Смолянський Ю.В. Теоретичні аспекти управління джерелами фінансування інвестиційної діяльності підприємств АПК. *Полтавська державна аграрна академія*. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/214.pdf> (дата звернення 29.10.2020)
66. Спільник І., Шупа Л. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства. *Економічний аналіз*. 2012. Вип. 10. Частина 4. С. 374-378.
67. Стефанович Є.А. Інвестиційна діяльність як економічне явище. *Економіка та держава*. 2010. № 11. С. 60-64. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2010/20.pdf (дата звернення 15.10.2020)
68. Сухомлин Л.В., Сакун Л.М. Інвестиційний менеджмент: опорний конспект лекцій. Кременчук: КрНУ, 2018. 145 с.
69. Тимошик Н. С. Особливості оперативного управління фінансовими інвестиціями. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. Вип. 20.15. С. 278–283.
70. Турянська М.М. Інвестиційні джерела. Донецьк: Юго-Восток, 2004. 317 с.
71. Удалих О.О. Управління інвестиційною діяльністю підприємства: навчальний посібник. Київ : ЦУЛ. 2006. 292 с.
72. Федоренко В.Г. Інвестознавство: Підручник. 3-тє вид., допов. Київ: МАУП, 2004. 480 с.
73. Феєр О.В. Управління інвестиційною діяльністю підприємств у ринкових умовах. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2016. № 851. С. 140-145. URL:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2016_851_20 (дата звернення 15.10.2020)

74. Феняк Л.А. Теоретичні підходи до визначення сутності інвестиційних ресурсів підприємств. *Ефективна економіка*. 2017. №6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5663> (дата звернення 15.10.2020)

75. Череп А. В. Інвестознавство: навч. посіб. Київ: Кондор, 2006. 398 с.

76. Череп А. В., Кушнір С. О. Напрями забезпечення ефективності управління інвестиційною діяльністю в інноваційний розвиток підприємств машинобудування: монографія. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 211 с.

77. Черчик Л. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2017. 171 с.

78. Шваб Л.І. Економіка підприємства: підручник. Київ: Каравела, 2011. 416 с.

79. Шевчук В.Я., Рогожин П.С. Основи інвестиційної діяльності. Київ: ГЕНЕЗА, 2000. 384 с.

80. Шукін Б. М. Інвестування: Курс лекцій. Київ: МАУП, 2004. 216 с.